Kahramanmaraş Turizm Araştırmaları

Editör

Ersin Kaya SANDAL

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

Onikişubat Belediyesi Katkılarıyla

© Copyright 2026

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Yayınevi'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN
978-625-362-225-1

Kitap Adı
Kahramanmaraş Turizm Araştırmaları

Editör
Ersin Kaya SANDAL
ORCID iD: 0000-0002-6969-1570

Yayın Koordinatörü
Yasin DİLMEN

Sayfa ve Kapak Tasarımı
Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No
47518

Baskı ve Cilt
Göktuğ Ofset

Bisac Code
SCI030000

DOI
10.37609/akya.4341

Kütüphane Kimlik Kartı
Kahramanmaraş Turizm Araştırmaları / ed. Ersin Kaya Sandal.
Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2026.
265 s. : tablo, şekil. ; 160x235 mm.
Kaynakça var.
ISBN 9786253622251

GENEL DAĞITIM
Akademisyen Yayınevi

Halk Sokak 5 / A Yenişehir / Ankara
Tel: 0312 431 16 33
siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖN SÖZ

Günümüz dünyasında kentleşme ve sanayileşme hareketlerinde görünen yoğunluk ve gelişmeler insanların turizme olan ihtiyacını artırmaktadır. Ulaşım sistemlerinde ve teknolojisinde yaşanan gelişmeler de turizm faaliyetlerinin ve bu faaliyete katılan insanların artışına katkı sağlamaktadır. Bilindiği üzere turizm insanların devamlı ikamet ettikleri, çalıştıkları ve her zamanki olağan ihtiyaçlarını karşıladıkları yerlerin dışına seyahatlerini, konaklamalarını ve hizmet alımlarını içeren olaylar ve ilişkiler bütünüdür. Turist ise turizm faaliyetlerine katılan insanı ifade etmektedir.

Dünyada 1950 yılından bu yana turizm faaliyetleri ve bu faaliyetlere katılan insan sayısı gün geçtikçe artmıştır. 1950 yılında dünya genelinde 25 milyon civarında olan turist sayısı günümüzde 1.5 milyara ve turizm faaliyetlerinden elde edilen gelir de 1.5 trilyon dolara ($) ulaşmıştır. Türkiye'nin bu turizm pazarından aldığı pay ise 64 milyon turist ve 65 milyar dolar ($) gelir olmuştur. Turizm kaynakları açısından oldukça zengin bir potansiyele sahip Kahramanmaraş ilinin ise uluslararası ve ulusal turizmden aldığı pay oldukça düşük bir seviyede bulunmaktadır.

Bu kitaptaki Kahramanmaraş turizmi çeşitli yönlerden irdelenmektedir. Kitabı oluşturan her bir bölüm çeşitli üniversitelerde görev yapan değerli akademisyenler ile turizmciler tarafından yazılan bölümlerden oluşmaktadır. Kitap'ta Kahramanmaraş'ın turizm kaynakları ve ildeki turizm faaliyetleri çeşitli açılardan incelenmektedir. Kahramanmaraş'ın konaklama altyapısı, doğal, tarihi ve kültürel turizm potansiyeli, afet riskine duyarlı turizm alanları, turizm alanlarına ve turizm varlıklarına erişilebilirlik gibi çeşitli konular kitabın bölümlerini oluşturmaktadır.

Bu kitapta bölüm yazarlığını kabul eden ve katkı sunan tüm değerli akademisyen ve hocalarımıza, Bölgesel Kalkınma Odaklı Kahramanmaraş İli Turizm Çalıştayı (28-30 Kasım 2024) na ev sahipliği yapan ve kitabın basılmasına maddi destek sağlayan Kahramanmaraş Onikişubat Belediye Başkanı sayın Hanifi TOPTAŞ'a katkılarından dolayı teşekkür ederiz. Bu akademik çalışmanın turizm araştırmaları alanındaki bilgi birikimini artırıp, Kahramanmaraş turizmine büyük katkılar sağlayacağı kanaatindeyim.

Editör

Prof. Dr. Ersin Kaya SANDAL

İÇİNDEKİLER

Bölüm 1 Turizm Gelişimi Açısından Kahramanmaraş İlinde Konaklama Altyapısının Değerlendirilmesi 1
Veysi GÜNAL

Bölüm 2 Afet Risklerine Duyarlı Güvenli Turizm Alanlarının Mekânsal Analizi: Kahramanmaraş İli Örneği 51
Ercan VURAL
Muhammet KILIÇSALLAYAN

Bölüm 3 Kültürel Belleğin İzinde: Kahramanmaraş'ta Kültür Turizmi 73
Nadire KARADEMİR
Feray TOPCU

Bölüm 4 Kahramanmaraş İli Kale Turizmi Potansiyeli ve Planlaması 91
Mehmet Sait ŞAHİNALP

Bölüm 5 Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) İle Onikişubat (Kahramanmaraş) İlçesinde Turistik Destinasyonlarının Mekânsal Erişilebilirlik ve Rota Optimizasyonu 121
Ümit Barış BAYHAN
Fahrettin ENGİN
Fatih ADIGÜZEL

Bölüm 6 Andırın (Kahramanmaraş) İlçesinde Bulunan Turizm Varlıklarına Erişebilirliğinin Coğrafi Analizi 157
Aşır Yüksel KAYA
Muzaffer SİLER

Bölüm 7 Başkonuş Yaylası ve Turizm Potansiyeli 175
Ersin Kaya SANDAL
Aslı DENİZ ADIGÜZEL

Bölüm 8 Somut Olmayan Kültürel Miras Unsurlarının Turistik Ürün Olarak Değerlendirilmesi: Kahramanmaraş Masalları Örneği 193
Ferhat ARSLAN

Bölüm 9 Somut Olmayan Kültürel Mirasın Turistik Ürüne Dönüşümü: Kahramanmaraş El Sanatları 207
Nadire KARADEMİR

Bölüm 10 Kahramanmaraş İlinin İnanç Turizmi Potansiyelinin Swot Analizi 229
Mehmet BOZKOYUN

Bölüm 11 Kentsel Kimliğin Oluşumu ve Turizm Çeşitliliğinde Coğrafi Unsurlar: Kahramanmaraş Örneği 243
Şule DEMİR

YAZARLAR

Dr. Öğr. Üyesi Aslı DENİZ ADIGÜZEL
Bitlis Eren Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Tapu ve Kadastro Pr.

Doç. Dr. Fatih ADIGÜZEL
Bitlis Eren Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Ulaştırma Ve Trafik Hizmetleri Pr.

Prof. Dr. Ferhat ARSLAN
Manisa Celal Bayar Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Türkiye Coğrafyası AD

Ümit Barış BAYHAN
Kahramanmaraş Onikişubat Belediyesi

Doç. Dr. Mehmet BOZKOYUN
Harran Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Beşeri ve İktisadi Coğrafya AD

Şule DEMİR
Öğr. Gör. Dr., Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Osmaniye Meslek Yüksekokulu,Harita ve Kadastro Pr.

Fahrettin ENGİN
Elazığ belediyesi

Prof. Dr. Veysi GÜNAL
Harran Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türkiye Coğrafyası AD

Doç. Dr. Nadire KARADEMİR
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Türkiye Coğrafyası AD

Doç. Dr. Aşır Yüksel KAYA
Fırat Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Beşeri ve İktisadi Coğrafya AD

Muhammet KILIÇSALLAYAN
Kahramanmaraş Onikişubat Belediyesi

Prof. Dr. Ersin Kaya SANDAL
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi/ İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Beşeri ve İktisadi Coğrafya AD

Doç. Dr. Muzaffer SİLER
Fırat Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Bölgesel Coğrafya AD

Prof. Dr. Mehmet Sait ŞAHİNALP
Harran Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Beşeri ve İktisadi Coğrafya AD

Feray TOPCU
Şehit Kamil Belediyesi

Doç. Dr. Ercan VURAL
Adıyaman Üniversitesi Kahta Meslek Yüksekokulu Harita ve Kadastro Pr.

Bölüm 1

TURİZM GELİŞİMİ AÇISINDAN KAHRAMANMARAŞ İLİNDE KONAKLAMA ALTYAPISININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Veysi GÜNAL[1]

Giriş

Konaklama tesisleri, turistlerin veya yolcuların geçici olarak konakladıkları ve çeşitli hizmetler alabildikleri işletmelerdir. Temel tanım açısından, bu tesisler "orada ikamet etmeyen kişilere geceleme imkânı veren tesisler" şeklinde ifade edilebilir. Asadova (2024) bu tür tesisleri, "turistin geçici konaklama olanağı bulduğu yer ve ilave hizmetlerin sunulduğu yapılar" olarak tanımlar. Daha kapsamlı bir tanımla, Nutsugbodo (2016) konaklama tesislerini, "kişilere veya gruplara hizmet ve imkânlarını sunan, otel, motel, misafirhane, daire gibi tesisleri kapsayan işletmeler" olarak nitelendirir. Bu tanıma göre, bir konaklama tesisi yalnızca yatak sağlamakla kalmaz, aynı zamanda servis, bakım, temizlik, resepsiyon vb. faaliyetleri de yönetir. Konaklama tesisleri, turizm faaliyetlerinin gerçekleşebilmesi için temel fiziksel ve işlevsel alt yapıyı oluşturan unsurlardan biridir. Başka bir ifade ile turizmin temel unsurlarıdır. Bu tesisler, genel anlamda, turistlerin geçici konaklama, dinlenme ve çeşitli hizmetlerden yararlanma ihtiyaçlarını karşılayan mekânlardır (Asadova, 2024). Konaklama, bir destinasyonun turistik ürününün ana bileşenidir. Dolayısıyla bir bölgedeki turizm potansiyelinin sürdürülebilirliği ve gelişmişliği büyük ölçüde bu tesislerin sayısı, niteliği ve hizmet kalitesi ile ilişkilidir (Sharpley, 2000:276). Sharpley (2000), konaklamayı turizm ürününün vazgeçilmez bir öğesi olarak tanımlar. Çünkü seyahat eden birey için "geceleme" olmadan turizmden söz edilemez. Aynı şekilde, konaklama sektörü toplam turizm harcamalarının önemli bir kısmını oluşturur ve turistin konaklama harcaması, ulaşım, yeme-içme ve eğlence harcamaları içinde yüksek paya sahiptir. Turizm yapıları, insanların konutları dışında çeşitli sebeplerle yaptıkları seyahat, geçici

[1] Prof. Dr., Harran Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türkiye Coğrafyası AD, vgunal@harran.edu.tr, ORCID iD: 0000-0003-1946-2187

DOI: 10.37609/akya.4341.c23329

öncelikli hedef olmalıdır. Bu doğrultuda, turizm sektörüne yönelik bölgesel yatırım teşviklerinin artırılması ve özel sektörün bu alana yönlendirilmesi önem taşımaktadır.

Bunun yanı sıra, tesislerin sayısı kadar, turistlerin konaklama sürelerinin uzatılması da ilin turizmi için kritik önemdedir. Bu hedefe ulaşmak için öncelikle turistik ürün çeşitliliğinin daha fazla artırılması gerekmektedir. Doğa, kültür, termal ve gastronomi turizmine dayalı tematik rotaların oluşturulması, yerel, ulusal ve uluslararası düzeyde festivallerin, kültürel etkinliklerin ve deneyim temelli aktivitelerin geliştirilmesi turistlerin günübirlik ziyaret eğilimini azaltarak konaklama sürelerini uzatacaktır.

Son olarak, turizmin sürdürülebilir biçimde gelişmesi için etkin tanıtım politikaları hayata geçirilmelidir. Dijital pazarlama, tematik destinasyon tanıtımları ve markalaşma stratejileriyle Kahramanmaraş'ın turistik kimliği güçlendirilmeli, böylece şehir yalnızca geçici bir ziyaret noktası olmaktan çıkıp, uzun süreli konaklamaların gerçekleştiği bir turizm merkezi haline getirilmelidir.

Kaynakça

Alaeddinoğlu, F., Toroğlu, E. & Elibüyük, M. (2006). Türkiye'de bölgesel farklılıklara göre konaklama tesislerinin gelişimi ve değişimi. *IV. Ulusal Coğrafya Sempozyumu*, Ankara Üniversitesi, Ankara, 145–152.

Albayrak Fakıoğlu, P. & Seçkin, E. (2023). Tarım ve kırsal kalkınma aracı olarak IPARD II programının Türkiye'deki uygulamaları ve desteklerin mekânsal dağılımı. *Coğrafya Dergisi*, *46*, 81–91.

Anadolu Ajansı. (2023, 5 Mart). Depremden etkilenen turizm tesisleri için finansmana erişimin kolaylaştırılması önerildi. https://www.aa.com.tr/tr/asrin-felaketi/depremden-etkilenen-turizm-tesisleri-icin-finansmana-erisimin-kolaylastirilmasi-onerildi/2853602

Arslan, G., Arslan, D. A., Albayrak, İ., Çağrıcı, A. & Çakır, H. (2020). Kırsal kalkınmada Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu (TKDK)'nun rolü ve işlevleri: Kahramanmaraş örneği. *DÜMAD – Dünya Multidisipliner Araştırmalar Dergisi*, *1*, 73–95.

Asadova, S. (2024). The role of accommodation in tourism. *Information Horizons: American Journal of Library and Information Science Innovation*, *2* (1), 178–181. https://www.grnjournal.us/index.php/AJLISI/article/view/2848/2456

Buhalis, D. & Law, R. (2008). Progress in information technology and tourism management: 20 years on and 10 years after the Internet. *Tourism Management*, *29* (4), 609–623.

Ceylan, M. A. & Yakut, M. E. (2021). Türkiye'de turistik konaklama türlerine ve dağılışına coğrafi bir bakış. *Turkish Academic Research Review-Türk Akademik Araştırmalar Dergisi (TARR)*, *6* (2), 697–724.

Cooper, C., Fletcher, J., Fyall, A., Gilbert, D. & Wanhill, S. (2008). *Tourism: Principles and practice* (4. baskı). Pearson Education.

Dwyer, L. & Forsyth, P. (1998). Economic impacts of tourism: A framework for analysis and application to the Australian tourism industry. *Journal of Travel Research*, *37* (2), 129–138.

Goeldner, C. R. & Ritchie, J. R. B. (2012). *Tourism: Principles, practices, philosophies* (12. baskı). Wiley.

Gössling, S. (2018). Sustainable tourism development in developing countries: Some aspects of energy use. *Journal of Sustainable Tourism*, *26* (4), 588–604.

Göktaş, L. S. (2023). Kahramanmaraş merkezli depremlerin turizm sektörüne etkisi ve deprem sonrası atılması gereken adımlar hakkında öneriler. *Journal of Gastronomy, Hospitality and Travel*, *6* (2), 624–635.

Inskeep, E. (1991). *Tourism planning: An integrated and sustainable development approach.* Van Nostrand Reinhold.

Kahramanmaraş İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü verileri.

Kandampully, J. & Suhartanto, D. (2000). Customer loyalty in the hotel industry: The role of customer satisfaction and image. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, *12* (6), 346–351.

Karademir, N., Sandal, E. K. & Urhan, F. B. (2018). Sağlık turizmi açısından Ekinözü içmeleri. *Turkish Studies*, *13* (3), 409–432.

Karademir, N. (2022). Kahramanmaraş'ta yerel halkın festivallere yönelik algıları. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, *26* (1), 151–164.

Karademir, N. (2022). Kahramanmaraş'ta yaratıcı turizm. *International Social Sciences Journal*, *8* (99), 1892–1909.

Karademir, N. (2023). Dağlık alanların kırsal turizm açısından önemi: Çağlayancerit örneği. *International Academic Social Resources Journal*, *8* (56), 4484–4494. https://doi.org/10.29228/ASRJOURNAL.73775

Kırmızıkuşak, D. (2022). Kahramanmaraş ilinin gastronomi turizmine ilişkin bir SWOT analizi çalışması. *Journal of Gastronomy, Hospitality and Travel*, *5* (4), 1315–1336.

Kılınç, N. (2020). *Kahramanmaraş ilinin turizm potansiyeli* (Yüksek lisans tezi). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2025). *Bakanlık belgeli ve başvuru aşamasındaki tesisler.* https://www.ktb.gov.tr/genel/searchhotelgenel.aspx?lang=tr

Kültür ve Turizm Bakanlığı, Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü. (2025). *Tesis istatistikleri.* https://yigm.ktb.gov.tr/TR-9859/tesis-istatistikleri.html

Kültür ve Turizm Bakanlığı, Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü (2025). Konaklama istatistikleri. https://yigm.ktb.gov.tr/TR-201120/konaklama-istatistikleri.html

Maraş Manşet. (2023). Kırsalda turizm TKDK ile canlanıyor. https://www.marasmanset.com/kirsalda-turizm-tkdk-ile-canlaniyor

Nutsugbodo, R. Y. (2016). Tourist accommodation. In J. Agyei-Ohemeng (Ed.), *Tourism development in Ghana's BAR: Demand and supply dynamics* (ss.73–90). https://www.researchgate.net/publication/319552340_Tourist_Accommodation

Paksoy, M. & Açıksar, Ş. Y. (2023). Kahramanmaraş ilinin ekoturizm potansiyeli açısından değerlendirilmesi. *Uluslararası Kırsal Turizm ve Kalkınma Dergisi*, *7* (2), 17–24.

Pizam, A. & Ellis, T. (1999). Customer satisfaction and its measurement in hospitality enterprises. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, *11* (7), 326–339.

Richards, G. (2011). Creativity and tourism: The state of the art. *Annals of Tourism Research*, *38*, 1225–1253. https://doi.org/10.1016/j.annals.2011.07.008

Sandal, E. K. & Karademir, N. (2015). Ilıca (Kahramanmaraş) kaplıcalarında termal turizm odaklı rekreasyon faaliyetleri. *Türk Coğrafya Dergisi*, *64*, 39–50.

Sharpley, R. (2000). The influence of the accommodation sector on tourism development: Lessons from Cyprus. *International Journal of Hospitality Management*, *19* (3), 275–293.

Seetanah, B. (2011). Assessing the dynamic economic impact of tourism for island economies. *Annals of Tourism Research*, *38*(1), 291–308.

Sezgin, M. & Karagöz, B. S. (2023). Kahramanmaraş depreminin konaklama işletmelerine etkisi ve fay tehdidi. In Ç. Ünüsan, M. Sezgin ve A. Köseoğlu (Ed.), *Deprem ve turizm (Maraş depremi sonrası turizm sektörü değerlendirmeleri)* (ss. 105–118). Eğitim Yayınevi.

Sipahi, S. & Yalçın, İ. C. (2020). Otel yapılarında konaklama tipleri, yıldız sistemi ve sürdürülebilirlik. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, *13* (75), 409–419.

Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu. (2025). *İmzalanan sözleşmeler.* https://www.tkdk.gov.tr/ProjeIslemleri/ImzalananSozlesmeler

T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı. (2023). *Bölgesel yatırım teşviklerinin Türkiye ekonomisi üzerindeki etkileri.* https://verimlilikkutuphanesi.sanayi.gov.tr/Library/ShowPDF/1530

Timothy, D. J. & Teye, V. B. (2009). *Tourism and the lodging sector.* Routledge.

Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı (TGA). (2025). *Kültür ve Turizm Bakanlığı belgeli konaklama tesisleri.* https://tga.gov.tr/kultur-ve-turizm-bakanligi-belgeli-konaklama-tesisleri

Yılmaz, H. (2020). Türkiye'de yatırım teşvik sisteminin tarihçesi. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, *12* (23), 431–441.

Yoon, Y. & Uysal, M. (2005). An examination of the effects of motivation and satisfaction on destination loyalty: A structural model. *Tourism Management*, *26* (1), 45–56.

Bölüm 2

AFET RİSKLERİNE DUYARLI GÜVENLİ TURİZM ALANLARININ MEKÂNSAL ANALİZİ: KAHRAMANMARAŞ İLİ ÖRNEĞİ

Ercan VURAL[1]
Muhammet KILIÇSALLAYAN[2]

Giriş

Günümüz dünyasında ekonomik, sosyal ve teknolojik açıdan çok büyük değişiklikler yaşanmakta ve ülkelerin etki alanına göre herhangi bir yerde meydana gelen bir olay tüm dünyayı etkileyebilmektedir (Arslan, 2014:428). Bu ekonomik, sosyal ve teknolojik değişimler turizm sektörü başta olmak üzere tüm sektörlerde olumsuz değişikliklere neden olmaktadır. Turizm sektörü dünyadaki en büyük ve en hızlı büyüyen sektörlerden birini oluşturmaktadır (Smith, 1993; De Freitas, 2003; Hamilton ve Tol, 2004; Scott ve Lemieux, 2010; Adıgüzel, 2023). Bu nedenle turizm sektörü çok kırılgan ve kritik öneme sahip bir olguya dönüşmüştür. Bacasız sanayi olarak bilinen turizm sektörü, birçok ulusal ekonominin temel taşlarından biri olarak öne çıkmakta ve hem çeşitli avantajlar sağlamakta hem de bazı zorluklar getirmektedir. Bacasız sanayi olarak adlandırılan turizm, beraberinde getirdiği olumlu ve olumsuz etkilerle birlikte birçok ülkenin en önemli ekonomik kaynaklarından biri olmuştur (Akış, 1999:36). Bu bağlamda da turizm tüm dünyada hızla gelişen ve büyüyen bir faaliyet olarak karşımıza çıkmaktadır (Adıgüzel Deniz ve Alkan, 2024). Turizm faaliyetleri, geçmişte olduğu gibi günümüzde de ülkeler için değerli bir gelir kaynağıdır (Vural ve Güngör, 2021). Ülkeler için önemli ekonomik faaliyetlerden biri olan turizm faaliyetleri, bölgelerin coğrafi özelliklerine göre, çeşitlilik arz etmektedir (Doğan Sertkaya, 2011:90). Ülkeler arasındaki ilişkilerin gelişmesi, kültürel etkileşimin sağlanmasında da kilit bir rol oynamaktadır (Üzülmez ve Arslan, 2021). Turizm sektörü, günümüzde sadece tüketim veya rekreasyonel

[1] Doç. Dr., Adıyaman Üniversitesi Kahta Meslek Yüksekokulu Harita ve Kadastro Pr., ercanvural@adiyaman.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-7310-413X

[2] Kahramanmaraş Onikişubat Belediyesi, msallayan@hotmailcom, ORCID iD: 0009-0003-6249-4798

DOI: 10.37609/akya.4341.c23330

Kaynakça

Adıgüzel, F. (2023). Calculating the Tourism Climate Index For Urban Planning: A Case Study of Mersin Province. Journal of Gastronomy Hospitality and Travel, 6(3), 1253-1266.

AFAD. (2023). T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı. https://www. afad.gov.tr, E.T.: 10.10.2025.

Akış, S. (1999). Sürdürülebilir Turizm ve Türkiye. Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, 10, 36-46.

Arslan, F. (2014). Avrupa Birliği'nin Turizm Politikası ve Türkiye Turizm Stratejisi 2023 Üzerine Bir Değerlendirme. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 7(31), 427-438.

Aruldoss, M., Lakshmi, T. M. & Venkatesan, V. P. (2013). A Survey on Multi Criteria Decision Making Methods and its Applications. American Journal of Information Systems, 1(1), 31-43.

Biricik, S. A. & Korkmaz, H. (2001). Kahramanmaraş'ın Depremselliği. Marmara Coğrafya Dergisi, 3(1), 53-82.

Bull, A. (1995). The Economics of Travel and Tourism. Addison Wesley Longman Australie Ltd. Melbourne.

Çakır, P. (2001). Turizmin Ekonomiye Katkısı Üzerine Genel Bir Yaklaşım. Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 17 (1), 377-393.

Çetin, G. & Göktepe, S. (2020). Covid 19 Pandemisinin Turizm Endüstrisi Üzerindeki Etkileri. Dilek Demirbaş, Veysel Bozkurt, Sayım Yorğun (Ed.) Covid-19 Pandemisinin Ekonomik, Toplumsal ve Siyasal Etkileri içinde, İstanbul Üniversitesi Yayınevi.

Dalbudak, E. & Rençber, Ö. F. (2022). Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri Üzerine Literatür İncelemesi. Gaziantep Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 4(1), 1-17.

De Freitas, C. (2003). Tourism Climatology: Evaluating Environmental Information for Decision Making and Business Planning in The Recreation and Tourism Sector. International Journal of Biometeorology, 48, 45-54.

Deniz Adıgüzel, A. & Alkan, A. (2024). Tarihi Seyahat Rotasının Yeniden Canlandırılması: Evliya Çelebi'nin Bitlis Yolculuğu. Necmettin Elmastaş (Ed.), Bitlis Turizm Araştırmaları içinde, Akademisyen yayınevi, Ankara.

Deniz Adıgüzel, A. & Güngör, Ş. (2024). Deprem. İlker Yiğit (Ed.), Türkiye'de Doğal Afetler içinde, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları.

Doğan Sertkaya, Ö. (2011). Silivri'de turizmin gelişmesi: sorunlar ve çözüm önerileri. Doğu Coğrafya Dergisi, 16(25), 89-102.

Doğan, M. (2011). Mengen ve Çevresinin Ekoturizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi. Coğrafya Dergisi, 22, 14-26.

Faulkner, B. (2001). Towards a Framework for Tourism Disaster Management. Tourism Management, 22(2), 135–147.

Gök, B. (2023). Asrın Felaketi Sonrası Güneydoğu'da Turizm. İnci Erdoğan Tarakçı, Ramazan Aslan (Ed.), Asrın Felaketi Sosyoekonomik Etkileri içinde, Efeakademi Yayınları, İstanbul.

Gökçe, O. & Tetik, Ç. (2012). Teoride ve Pratikte Afet Sonrası İyileştirme Çalışmaları.Ankara. https://www.afad.gov.tr/kurumlar/afad.gov.tr/3479/xfiles/afet_sonrasi_iyilestirme_calismalari-1.pdf.

Hamilton, J. & Tol, R. (2004). The Impacts of Climate Change on Tourism and Recreation. Hamburg: Hamburg University and Centre for Marine and Atmospheric Science.

İşçi, P. (2008). Deprem Nedir ve Nasıl Korunuruz? Journal of Yasar University, 3(9), 959-983.

Karademir, N., Sandal, K. E. & Urhan, B. F. (2018). Kahramanmaraş'ta Turizm Algısı. Doğu Coğrafya Dergisi, 23(39), 45-64.

Karadeniz Bahtiyar, C. (2023). Deprem ve Turizm İlişkisi. Emel Çetinkaya (Ed.) Tüm Yönleriyle Depremler ve Etkileri içinde, Berikan Yayınevi, Ankara.

Keşkeci, D. & Gençer, K. (2023). Afet Turizmi ve Yönetimi. Onur Çelen ve Aydın Ünal (Ed.) Turizm ve Destinasyon Araştırmaları III içinde, Paradigma Akademi, Çanakkale.

Kılınç, E. (2024). Afetlerde Ulaştırma Hizmetleri. İnan Kaynak ve Berat Çiçek Multidisipliner Yaklaşımla Afet Yönetimi içinde. Ed., Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.

Köşker, H. (2017). Krizlerin Turizm Sektörüne Etkileri Üzerine Bir Araştırma: 2016 Yılı Türkiye Örneği. Akademik Bakış, 62, 216-230.

Krichen, M., Abdalzaher, M. S., Elwekeil, M. & Founda, M. M. (2024). Managing Natural Disasters: An Analysis of Technological Advancements, Opportunities and Challenges. Internet of Things and Cyber-Physical Systems, 4, 99-109.

Öztürk, H. (2024). Maraş'ta Yaşanan Doğal Afetlerin İktisadi Yapıya Etkileri (1923-1960). Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 65, 253-273.

Ritchie, B. W. (2009). Crisis and Disaster Management for Tourism. Channel View Publications.

Sandal, K. E. & Karademir, N. (2015a). Ilıca (Kahramanmaraş) Kaplıcalarında Termal Turizm Odaklı Rekreasyon Faaliyetleri. Türk Coğrafya Dergisi, 64, 39-50.

Sandal, K. E. & Karademir, N. (2016b). Kahramanmaraş'ta Halkın Turizme Bakışı. Türk Coğrafya Dergisi, 66, 63-70.

Scott, D. & Lemieux, C. (2010). Weather and Climate Information for Tourism. Procedia Environmental Sciences, 1, 146-183.

Smith, K. (1993). The Influence of Weather and Climate on Recreation and Tourism. Weather, 48(12), 398-404.

Şavkılı, C. (2024). Cumhuriyet Dönemi'nde Maraş'ta Yaşanan Afetler ve Salgın Hastalıklar (1923-2024). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 21(1), 301-319.

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Karayolları Genel Müdürlüğü, (2025). chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.kgm.gov.tr/SiteCollectionDocuments/KGMdocuments/Iller/IlYatirimlari/5_Bolge/46_KAHRAMANMARAS.pdf

Uzut, S. & Harman, S. (2025). 6 Şubat Depremleri Sonrası Karanlık (Dark) Turizm Adıyaman İçin Kurtarıcı Olabilir Mi ?. Journal of Tourism and Gastronomy Studies, 13(2), 2140-2161.

Üzülmez, M. & Arslan, F. (2021). Türkiye Turizm Stratejisi 2023 Planı'nda Gümüşhane: Hedefler, Mevcut Durum ve Öneriler. Beşeri Coğrafya içinde, Ed.Saliha Koday ve Cemal Sevindi, Gazi Kitabevi, Ankara.

Vural, E. & Güngör, Ş. (2021). Sürdürülebilir Turizm Planlaması. Mesut Doğan, Mustafa Köse (Ed.) Coğrafi Planlama içinde, Fatih Ayhan. Pegem Akademi, Ankara.

Bölüm 3

KÜLTÜREL BELLEĞİN İZİNDE: KAHRAMANMARAŞ'TA KÜLTÜR TURİZMİ

Nadire KARADEMİR[1]
Feray TOPCU[2]

Giriş

Kültür turizmi, insanların farklı sosyal yapılar içinde geliştirdikleri kültürel değerleri tanımak ve deneyimlemek amacıyla yapılan bir turizm türü olarak tanımlanmaktadır (İnanır vd., 2024). Bu turizm türü, zengin bir tarihi ve kültürel mirasa sahip olan yerlerin ziyaret edilmesini sağlarken, aynı zamanda o bölgenin kültürel ürünlerini de turistik bir biçimde sunmaktadır (Öktem, 2022). Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde kültür turizmi, hem ekonomik büyüme hem de sürdürülebilir kalkınma açısından önemli bir sektör haline gelmiştir. Çeşitli bölgesel araştırmalar, kültür turizminin Türkiye'deki potansiyelini ve önemini vurgular niteliktedir. Örneğin, Gümüşhane'nin kültürel turizm potansiyeli, tarihi yapılar ve müzeler gibi kaynaklarla desteklenmekte ve bu kaynakların sosyal ve ekonomik anlamda nasıl değer kazandığı ele alınmaktadır (Öktem, 2022). Ayrıca, Erzurum'daki Yakutiye Medresesi gibi tarihi yapılar, kentlerin kültürel miraslarının tanıtılmasında kritik bir rol oynamakta ve bu yapıların işlevselliği, sürdürülebilir kültür turizmine katkı sağlamaktadır (Temur & Açıcı, 2022).

Kültür turizminin sürdürülebilirliğini sağlamak adına, mekanların korunması ve tanıtılması büyük önem arz etmektedir. Bunun yanında gastronomi turizmi, kültürel mirası tanıtmanın bir yolu olarak giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Yerel mutfakların ve geleneksel yemeklerin sunumu, ziyaretçilerin kültürel deneyimlerini zenginleştirmektedir. Kültür turizmi, bir destinasyonun sahip olduğu somut ve soyut kültürel değerlerin ziyaretçiler tarafından deneyimlenmesini ve yerel topluluk ile kültürel miras arasında sürdürülebilir bir

[1] Doç. Dr., Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Türkiye Coğrafyası AD, nkarademir[at]ksu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-5850-0580

[2] Şehit Kamil Belediyesi, frytpc@gmail.com, ORCID iD: 0000-0001-9974-8104

DOI: 10.37609/akya.4341.c23331

ilkeleri doğrultusunda yönetildiğinde, Türkiye'nin önde gelen kültür turizmi destinasyonlarından biri olma yolunda güçlü bir potansiyele sahiptir.

Kaynakça

Çepni, S. (2010). Araştırma ve proje çalışmalarına giriş (5. Baskı). Trabzon.

Creswell, J. W. (2013). Qualitative inquiry & research design: Choosing among five approaches. Sage Publications.

Günay, E., Çuhalı, G., & Çelik, O. (2021). Marka kent yaklaşımı ile tarihsel kimliğinin tanıtılmasında Kahramanmaraş'ın avantaj ve dezavantajları. Journal of Economics and Research, 2(2), 73–94. https://doi.org/10.53280/jer.899470

İnanır, A., Demir, O., & Karaca, E. (2024). Hediyelik eşya işletmelerinin kültür turizmi bağlamında değerlendirilmesine yönelik İstanbul ilinde bir araştırma. Turar Turizm ve Araştırma Dergisi, 13(2), 320–340. https://doi.org/10.7460/turar.1534197

Kara, E. (2025). Gastronomik imaj ve destinasyon imajının tekrar ziyaret niyetine etkisi: Kahramanmaraş örneği (The effect of gastronomy and destination image on revisit intention: The case of Kahramanmaraş). Journal of Tourism and Gastronomy Studies. https://doi.org/10.21325/jotags.2025.1602

Karademir, N., & Topcu, F. (2025). Gaziantep'te 6 Şubat Depremleri ve kültür turizmi: Kültürel doku ve yıkımın izleri. International Journal of Geography and Geography Education (55), 87-106. https://doi.org/10.32003/igge.1615759

Öktem, E. (2022). Gümüşhane ilinin kültürel turizm potansiyeli. Kültür Araştırmaları Dergisi, 12, 271–292. https://doi.org/10.46250/kulturder.1035951

Özkan, E., Mızrak, M., & Aratoğlu, C. (2018). Festivallerin bölge turizmine katkıları ve sürdürülebilirliği: Uluslararası Mengen aşçılık ve turizm festivali örneği. Journal of Tourism and Gastronomy Studies, 6(1), 228–245. https://doi.org/10.21325/jotags.2018.184

Temur, B., & Kurak Açıcı, F. (2022). Bir Kültürel Miras Değeri: Erzurum Yakutiye Medresesi Türk İslam Eserleri ve Etnografya Müzesi. Journal of Architectural Sciences and Applications, 7(2), 598-614. https://doi.org/10.30785/mbud.1143226

Tıraş, D. (2019). Elbistan'daki geleneksel evlere coğrafi bir bakış. The Journal of Social Sciences, 40(40), 536–560. https://doi.org/10.29228/sobider.32603

Bölüm 4

KAHRAMANMARAŞ İLİ KALE TURİZMİ POTANSİYELİ VE PLANLAMASI

Mehmet Sait ŞAHİNALP[1]

Giriş

Turizm alanında kültürel mirasın önemi son yirmi yılda belirgin bir artış göstermiştir. Bunun temelinde, giderek artan sayıda küresel turistin anlamlı, özgün ve coğrafi bağlama dayalı deneyimler arayışı bulunmaktadır. Bu bağlamda, her ne kadar çoğu zaman geniş bir alan olarak değerlendiriliyor olsa da kale turizmi, kültürel turizmin önemli bir boyutu olarak öne çıkmaktadır. Kale turizmi, yalnızca anıtsal mimari mirasın korunmasına değil; aynı zamanda bölgesel kimliklerin yeniden canlanmasına, yerel ekonomilerin güçlendirilmesine ve kültürel sürekliliğin nesiller arasında aktarılmasına da katkı sağlamaktadır (Timothy & Boyd, 2003).

Mekânsal görünümün öne çıkan ve sembolik anlamlar barındıran unsurları olarak kaleler; askeri strateji, siyasi otorite ve yerleşim tarihine ilişkin karmaşık anlatıları bünyelerinde barındırmaktadır. Fiziksel varlıklar çoğu zaman kent merkezlerine veya kırsal yüksek alanlara hâkim konumda bulunmakta, bu nedenle tarihsel belleğin ve geleceğe yönelik turizm gelişiminin odak noktaları olarak önemli işlevler üstlenmektedir. Kaleler, coğrafi bağlamlarına uyum sağlama kapasiteleri sayesinde yerleşimlerin özgün kimliklerini yansıtan simgesel yapılar konumundadır (Başgelen, 2009: 13). Kalelerin işlevsel rolleri ve coğrafi konumları, bulundukları çevreyle uyumlu biçimde şekillenmelerini sağlamaktadır. Nitekim jeolojik özellikler yapı malzemeleri, estetik anlayış ve renk seçimini etkilerken; topografik ve kültürel unsurlar da kalelerin mimari niteliklerini belirlemede önemli bir rol oynamaktadır. Bu nedenle kaleler, bulundukları coğrafi ortamın özelliklerini yansıtan, kendine özgü bir kimliği olan güvenlik/koruma yapılarının ve bu yapılara has mimarinin en önemli temsilcilerinden biridir.

[1] Prof. Dr., Harran Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Beşeri ve İktisadi Coğrafya AD, sahinalp@harran.edu.tr, ORCID iD: 0000-0001-8848-529X

DOI: 10.37609/akya.4341.c23332

Kaynakça

Afşin Belediyesi (2021). Eshabı Kehf. https://www.afsin.bel.tr/icerik/eshabi-kehf (Erişim Tarihi: 22. 08. 2025).

Ahunbay, Z. (1996). Tarihi çevre koruma ve restorasyon. İstanbul: YEM Yayınları.

Kabalcı, B. (Edt) (2011). Andırın tarih ve kültür varlıkları envanteri. TC. Andırın Kaymakamlığı.

Ashworth, G. J., & Tunbridge, J. E. (2000). The tourist-historic city: Retrospect and prospect of managing the heritage city. London: Routledge.

Aygan, H., (2017). "Bel", Kahramanmaraş Ansiklopedisi-II, Kahramanmaraş: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Yayınları.

Başgelen, N. (2009). Kaleli kentleriyle Türkiye. İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.

DOĞAKA (2012). Kahramanmaraş il turizm stratejisi ve eylem planı (2012-2015). Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı.

DOĞAKA (2020) Kahramanmaraş il turizm stratejisi ve eylem planı (2020-2024). Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı.

DOĞAKA. (2024). TR63 Bölgesi turizm odaklı dönüşüm raporu. Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı.

Erşahin, İ. (2014). Kahramanmaraş'ta halk anlatmaları. Doğan, O., Avcı, R., Yakar, S. (Ed.), Akdeniz'in Altın Kenti Kahramanmaraş içinde (347-360). ISBN: 978-605-149-657-3, Kahramanmaraş: Kahramanmaraş İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayını.

ICOMOS. (2022). Accessibility of cultural heritage: inclusiveness and constraints in conservation. 13th edition in Florence, Italy, April 11-12

Karademir, N. (2018). "Dağlıca Mahallesi", Kahramanmaraş Ansiklopedisi-III. Kahramanmaraş: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Yayınları.

KİKTM Kahramanmaraş İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (2025). Eshabı Kehf külliyesi. https://kahramanmaras.ktb.gov.tr/TR-152519/eshab-i-kehf-kulliyesi.html (Erişim Tarihi: 22. 08. 2025).

Kılıç, N. (2020). Kahramanmaraş ilinin turizm potansiyeli (Basılmamış Doktora Tezi). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitütüsü.

Kılıçsallayan, S., (2018). "Günecik (Kildelik) Şelalesi", Kahramanmaraş Ansiklopedisi-III. Kahramanmaraş: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Yayınları.

Konyar, E. (2010). İlk tunç çağından orta demir çağına Kahramanmaraş. Özdem, F. (Ed.), Dağların Gazeli Maraş, içinde (125-157). İstanbul: YKY.

Özkarcı, M. (2007). Türk kültür varlıkları envanteri 46, I-II. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Özkarcı, M. (2017). "Ak Kale", Kahramanmaraş Ansiklopedisi-I, Kahramanmaraş: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Yayınları.

Özkarcı, M. (2020a). "Haştırın Kalesi", Kahramanmaraş Ansiklopedisi-IV, Kahramanmaraş: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Yayınları.

Özkarcı, M. (2020b). "Hurman (Marabuz) Kalesi", Kahramanmaraş Ansiklopedisi-IV, Kahramanmaraş: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Yayınları.

Özkarcı, M. (2021a). "Kız Kalesi", Kahramanmaraş Ansiklopedisi-V. Kahramanmaraş: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Yayınları.

Özkarcı, M. (2021b). "Kızıl Kale", Kahramanmaraş Ansiklopedisi-V. Kahramanmaraş: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Yayınları.

Özkarcı, M. (2022). "Sütpişiren Kalesi", Kahramanmaraş Ansiklopedisi-VI, Kahramanmaraş: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Yayınları.

Paköz, A. E., Oltulu, E. (2024). Görsel belgelerle Maraş kalesi'nin tarihi ve önemi. Kent Akademisi Dergisi, 17(3), 719-736.

Poria, Y., Butler, R., & Airey, D. (2003). The core of heritage tourism. Annals of Tourism Research, 30(1), 238-254.

Richards, G. (Ed.). (2001). Cultural Attractions and European Tourism. Wallingford: CABI Publishing.

Sandal, E. K. ve Karademir N. (2016). Kahramanmaraş'ta halkın turizme bakışı. Türk Coğrafya Dergisi, 66, 63-70.

Timothy, D. J. & Boyd, S. W. (2003). Heritage tourism. Harlow: Pearson Education.

Toroğlu E., (2020). "Turizm", Kahramanmaraş Ansiklopedisi-IV, Kahramanmaraş: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Yayınları.

Toroğlu, E. (2017) "Çinçin Boğazı", Kahramanmaraş Ansiklopedisi-II, Kahramanmaraş: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Yayınları.

Tuncel, M. (2001). "Kahramanmaraş", Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Cilt: 24, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.

Türkiye Kültür Portalı (2025). Eshabı Kehf Külliyesi. https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/kahramanmaras/gezilecekyer/eshab-i-kehf-kulliyesi (Erişim Tarihi: 22. 08. 2025).

Türkoğlu Kaymakamlığı a. Gavur gölü (Sağlık ovası). http://www.turkoglu.gov.tr/turkoglu (Erişim Tarihi: 24. 08. 2025)

Türkoğlu Kaymakamlığı b. Gavur gölü. http://www.turkoglu.gov.tr/gavur-golu. (Erişim Tarihi: 24. 08. 2025)

UNESCO (2019). Sustainable tourism toolkit. https://whc.unesco.org/en/sustainabletourismtoolkit/ (Erişim Tarihi: 25. 08. 2025).

Bölüm 5

COĞRAFİ BİLGİ SİSTEMLERİ (CBS) İLE ONİKİŞUBAT (KAHRAMANMARAŞ) İLÇESİNDE TURİSTİK DESTİNASYONLARININ MEKÂNSAL ERİŞİLEBİLİRLİK VE ROTA OPTİMİZASYONU

Ümit Barış BAYHAN[1]
Fahrettin ENGİN[2]
Fatih ADIGÜZEL[3]

1. Giriş

Turizm olgusu insanların varoluşundan itibaren gündemde olan bir kavramdır (Şeker, 2011). İnsanların gezmek, görmek, dinlenmek, değişik kültür ve mekânları tanımak için gerçekleştirdikleri seyahat ve konaklamalar turizmin en temel tanımını oluşturmaktadır (Özgüç, 2007). Turizm, sosyal, kültürel ve ekonomik boyutları kapsayan çok yönlü bir olgudur ve bireylerin kişisel veya mesleki nedenlerle alışılmış ortamlarının dışındaki ülkelere veya yerlere seyahat etmelerini gerektirir. Bu tür faaliyetlerde bulunanlar turist olarak adlandırılır (UNWTO, 2021). Bu durum, turizmi dünyada en büyük ve en hızlı gelişen endüstrilerinden biri olarak güçlü bir şekilde konumlandırır (Smith, 1993; De Freitas, 2003; Hamilton ve Tol, 2004; Scott ve Lemieux, 2010; Nagy ve Piscoti, 2016; Hu ve ark., 2021; Gavilanes ve ark., 2021; Prameshwori ve ark., 2021). Gerçekte, her yıl 1,18 milyardan fazla uluslararası turisti çeken yaygın bir uğraş olan turizm, 284 milyondan fazla istihdam yaratan ve yıllık 7,2 trilyon ABD dolarından fazla gelir sağlayan önemli bir ekonomik sektör olarak hizmet vermektedir (Lim vd., 2019). 2024 yılında dünya genelinde uluslararası turist sayısının 1,4 milyara ulaştığı, uluslararası turizm gelirleri 2024 yılında 1,6 trilyon ABD dolarına ulaşarak 2023'e göre yaklaşık %3, 2019'a göre ise (reel olarak) %4 artış göstermiştir. 2025 yılının ilk altı ayında uluslararası turist sayısı, 2024 yılının aynı dönemine göre

[1] Kahramanmaraş Onikişubat Belediyesi, ubbayhan@hotmail.com, ORCID iD: 0009-0004-4048-4879
[2] Elazığ Belediyesi, fahrettinengin@hotmail.com, ORCID iD: 0000-0001-9730-5377
[3] Doç. Dr. Bitlis Eren Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Ulaştırma Ve Trafik Hizmetleri Pr., fadiguzel007@gmail.com, ORCID iD: 0000-0002-5978-2495

DOI: 10.37609/akya.4341.c23333

analizi, turistik noktaların rastgele değil, istatistiksel olarak çok güçlü bir kümelenme paternine sahip olduğunu kanıtlamıştır. Bu kümelenmenin ağırlık merkezi (Ortalama ve Geometrik Merkezler), Kahramanmaraş şehir merkezinin hemen batısında, kentsel alana yakın bir noktada yer almaktadır. Bu durum, tarihi ve kültürel mirasın dağılımın ana odağını oluşturduğunu göstermektedir. Standart Sapma Elipsi analizi, bu dağılımın kuzeybatı-güneydoğu ekseninde uzanan belirgin bir ana turizm koridoru oluşturduğunu ortaya koyarken; Yaya Erişilebilirliği haritası, bu koridorun şehir merkezinde mükemmel bir yaya network'üne sahip olduğunu, ancak kırsal alanlara doğru ilerledikçe erişilebilirliğin düştüğünü göstermiştir. Dolayısıyla, sonuç olarak, Kahramanmaraş turizm ağı, yüksek hizmet kalitesine sahip kentsel bir çekirdek ile altyapı ve yaya erişilebilirliği eksikliği olan kırsal çevre arasında ciddi bir erişim kopukluğuna sahiptir. Geliştirilecek stratejiler bu kopukluğu gidermeye, kırsal turizmi network'e entegre etmeye ve optimize edilmiş rotaların kırsal segmentlerdeki lojistik kırılganlığını alternatif rotalar ve destek hizmetleriyle azaltmaya odaklanmalıdır.

Kaynakça

Adıgüzel, A. D., & Doğan, Ö. S. (2024). Tarsus Kent Merkezinde Yaya Olarak Turistik Kaynaklara Ulaşılabilirlik: Zaman ve Mesafe Optimizasyonu ile Rota Analizi. Journal of Tourism & Gastronomy Studies, 12(4), 2643-2659.

Alkan, A. (2018). Alternatif bir turizm rotası: Kurtalan Ekspresi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies, 6*(4), 1016–1038. https://doi.org/10.21325/jotags.2018.346

Astor, Y., Purwandhari, A., & Aprian, K. R. (2020). Determination of effective routes for tourism mass transportation in Bandung City using network analyst and GIS. In *Proceedings of the International Seminar of Science and Applied Technology (ISSAT 2020)* (pp. 265–269). Atlantis Press. https://doi.org/10.2991/aer.k.201221.045

Barringer, J., Walcroft, A., Forer, P., & Hughey, K. F. (2002). Development of an environmental effects and tourist flow data management system. In W. G. Croy (Ed.), *New Zealand tourism and hospitality research conference proceedings* (pp. 307–314). School of Tourism and Hospitality, Waikato Institute of Technology.

Becken, S., Vuletich, S., & Campbell, S. (2007). Developing a GIS-supported tourist flow model for New Zealand. In *Developments in tourism research* (pp. 123–138). Routledge.

Buhalis, D., & Law, R. (2008). Progress in information technology and tourism management: 20 years on and 10 years after the Internet—The state of eTourism research. *Tourism Management, 29*(4), 609–623. https://doi.org/10.1016/j.tourman.2008.01.005

Caldeira, A. M., & Kastenholz, E. (2017). Tourists' spatial behaviour in urban attractions: The effect of prior attractions experience. *Journal of Vacation Marketing*. https://doi.org/10.1177/1356766717706102

Connell, J., & Page, S. J. (2008). Exploring the spatial patterns of car-based tourist travel in Loch Lomond and Trossachs National Park, Scotland. *Tourism Management, 29*(3), 561–580. https://doi.org/10.1016/j.tourman.2007.03.019

De Freitas, C. R. (2003). Tourism climatology: Evaluating environmental information for decision making and business planning in the recreation and tourism sector. *International Journal of Biometeorology, 48*(1), 45–54. https://doi.org/10.1007/s00484-003-0177-z

Echols, N. (2003). Finding the fastest route. Paper presented at the ESRI User Conference, Redlands, CA, United States. http://gis.esri.com/library/userconf/proc03/p0320.pdf

Farmaki, A. (2015). Regional network governance and sustainable tourism. *Tourism Geographies, 17*(3), 385–407.

Dumitraşcu, A. V., Teodorescu, C., & Cioclu, A. (2023). Accessibility and tourist satisfaction—Influencing factors for tourism in Dobrogea, Romania. *Sustainability, 15*(9), Article 7525. https://doi.org/10.3390/su15097525

Gavilanes Montoya, A. V., Esparza Parra, J. F., Chávez Velásquez, C. R., Tito Guanuche, P. E., Parra Vintimilla, G. M., Mestanza-Ramón, C., & Vizuete, D. D. C. (2021). A nature tourism route through GIS to improve the visibility of the natural resources of the Altar Volcano, Sangay National Park, Ecuador. *Land, 10*(8), Article 884. https://doi.org/10.3390/land10080884

Giglio, S., Bertacchini, F., Bilotta, E., & Pantano, P. (2019). Using social media to identify tourism attractiveness in six Italian cities. *Tourism Management, 72*, 306–312. https://doi.org/10.1016/j.tourman.2018.12.007

Gill, N., & Bharath, B. D. (2013). Identification of optimum path for tourist places using GIS-based network analysis: A case study of New Delhi. *International Journal of Advancement in Remote Sensing, GIS and Geography, 1*(2), 34–38.

Gohari, A. (2010). *Route planning system based on geographic information system* [Master's thesis, Universiti Teknologi Malaysia].

Güngör, Ş. (2022). Kapadokya Kültür Yolu'nun alternatif turizm rotası bağlamında değerlendirilmesi. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi, 12*(3), 1784–1802. https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.1140505

Güngör, S., Sucu, F., Dinc, Y., et al. (2024). GIS-based daily tourism route proposal for surrounding provinces and districts from Ankara's Çankaya district (Turkey). *Environment, Development and Sustainability*. Advance online publication. https://doi.org/10.1007/s10668-024-04800-5

Han, Y., Guan, H., & Duan, J. (2014). Tour route multiobjective optimization design based on tourist satisfaction. *Discrete Dynamics in Nature and Society, 2014*, Article 603494. https://doi.org/10.1155/2014/603494

Hamilton, J. M., & Tol, R. S. J. (2004). *The impacts of climate change on tourism and recreation* (Working Paper FNU-52). Research Unit Sustainability and Global Change, Hamburg University and Centre for Marine and Atmospheric Science.

Hamurkoparan, S. (2021). *Grafın uzaklık matrisi ile ilgili sınır çalışmaları* [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi].

Hernández, J. M., Kirilenko, A. P., & Stepchenkova, S. (2018). Network approach to tourist segmentation via user-generated content. *Annals of Tourism Research, 73*, 35–47. https://doi.org/10.1016/j.annals.2018.09.002

Hooper, J. (2015). A attractions too far? Modelling attractions accessibility and distance decay in tourism. *GeoJournal, 80*, 33–46. https://doi.org/10.1007/s10708-014-9536-z

Hu, I. L., Chang, C. C., & Lin, Y. H. (2021). Using big data and social network analysis for cultural tourism planning in Hakka villages. *Tourism and Hospitality Research, 21*(1), 99–114. https://www.jstor.org/stable/26990912

Hui, T., He, Y., Ran, F., Xu, J., & Zhang, P. (2023). Spatial structure and geographical characteristics of tourist towns in the Wuling Mountain Area. *Journal of Resources and Ecology, 14*(3), 644–655.

Kang, S., Lee, G., Kim, J., & Park, D. (2018). Identifying the spatial structure of the tourist attraction system in South Korea using GIS and network analysis: An application of anchor-point theory. *Journal of Destination Marketing & Management, 9*, 358–370. https://doi.org/10.1016/j.jdmm.2018.04.001

Karapınar, E., & Barakazı, M. (2017). Kültürel miras turizminin sürdürülebilir turizm açısından değerlendirilmesi: Göbeklitepe ören yeri. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi, 1*(1), 5–18. https://izlik.org/JA52JL72WK

Kranioti, A., Tsiotas, D., & Polyzos, S. (2022). The topology of cultural attractions' accessibility: The case of Attica, Greece. *Sustainability, 14*(3), Article 1860. https://doi.org/10.3390/su14031860

Li, J., Xu, L., Tang, L., Wang, S., & Li, L. (2018). Big data in tourism research: A literature review. *Tourism Management, 68*, 301–323. https://doi.org/10.1016/j.tourman.2018.03.009

Li, W., Guan, H., Han, Y., Zhu, H., & Zhao, P. (2021). Accessibility of multimode transport facilities to suburban tourist attractions: Analysis based on meso- or micro-community scale Beijing. *Journal of Urban Planning and Development, 147*, Article 04021026. https://doi.org/10.1061/(ASCE)UP.1943-5444.0000708

Li, J., Guo, X., Lu, R., & Zhang, Y. (2022). Analysing urban tourism accessibility using real-time travel data: A case study in Nanjing, China. *Sustainability, 14*(19), Article 12122. https://doi.org/10.3390/su141912122

Lim, K. H., Chan, J., Karunasekera, S., & Leckie, C. (2019). Tour recommendation and trip planning using location-based social media: A survey. *Knowledge and Information Systems, 60*(3), 1247–1275. https://doi.org/10.1007/s10115-018-1297-4

Memon, I. A. (2005). *Application of geographic information system in transportation for road network analysis* [Master's thesis, Universiti Teknologi Malaysia].

Nagy, K., & Piskóti, I. (2016). Route-based tourism product development as a tool for social innovation: History Valley in the Cserehát region. *Theory, Methodology, Practice, 12*(2), 55–62. http://dx.doi.org/10.18096/TMP.2016.02.07

Özgüç, N. (2007). *Turizm coğrafyası*. Çantay Kitabevi.

Özüpak, F. N. (2021). *Katılımcı yaklaşımla kültürel rota önerisi: Bursa tarihi kentsel peyzajında Hisar örneği* [Yüksek lisans tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi].

Pei, Q., Wang, L., Du, P., & Wang, Z. (2022). Optimization of tourism routes in Lushunkou District based on ArcGIS. *PLoS ONE, 17*(3), Article e0264526. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0264526

Peng, H., Zhang, J., Liu, Z., Lu, L., & Yang, L. (2016). Network analysis of tourist flows: A cross-provincial boundary perspective. *Tourism Geographies, 18*(5), 561–586. https://doi.org/10.1080/14616688.2016.1221443

Penpece Demirer, D., & Büyükeke, A. (2025). Unravelling tourism destination's competitiveness using big data analytics: A comparative analysis. *Kybernetes, 54*(11), 6341–6366. https://www.emerald.com/insight/publication/issn/0368-492X

Prameshwori, T., Wangshimenla, J., Surjit, L., & Ramananda, L. (2021). GIS-based route network analysis for tourist places: A case study of Greater Imphal. *International Journal of Scientific Research in Science, Engineering and Technology, 8*(2), 233–238. https://doi.org/10.32628/IJSRSET218229

Sadeghi-Niaraki, A., Varshosaz, M., Kim, K., & Jung, J. J. (2011). Real-world representation of a road network for route planning in GIS. *Expert Systems with Applications, 38*(10), 11999–12008. https://doi.org/10.1016/j.eswa.2010.12.123

Saarinen, J. (2006). Traditions of sustainability in tourism studies. *Annals of Tourism Research, 33*(4), 1121–1140. https://doi.org/10.1016/j.annals.2006.06.007

Scott, N., Baggio, R., & Cooper, C. (2008). *Network analysis and tourism*. Channel View Publications.

Scott, D., & Lemieux, C. (2010). *Weather and climate information for tourism* (White paper commissioned by the World Meteorological Organization). https://doi.org/10.1016/j.proenv.2010.09.011

Şeker, H. (2011). *Bölgesel kalkınmada turizmin rolü ve Amasya örneği* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi].

Shokri, F., Chu, M.-Y., Mokhtarian, H. R., Rahmat, R., & Ismail, A. (2009). *Best route based on fuel economy*. http://www.eurojournals.com/ejsr.htm

Smith, K. (1993). The influence of weather and climate on recreation and tourism. *Weather, 48*, 398–404.

Sucu, F. (2022). *Geographic information systems supported tourism route planning for Nevşehir province* [Master's thesis, Nevşehir Hacı Bektaş Veli University].

Tango, U., & Topçu, M. (2021). Kentsel donatı alanlarının erişilebilirlik analizi: Mardin Kızıltepe örneği. *Türkiye Coğrafi Bilgi Sistemleri Dergisi, 3*(2), 104–115. https://hdl.handle.net/20.500.13091/2510

Tekin, Ö. (2014). *Turistik ürün çeşitlendirmesi kapsamında Konya'da ekoturizm rotaları* [Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi].

Türker, N. (2013). Batı Karadeniz Bölümü ekoturizm kaynaklarının değerlendirilmesi ve bir ekoturizm rotası önerisi. *The Journal of Academic Social Science Studies, 6*(4), 1093–1128.

United Nations Environment Programme, & World Tourism Organization. (2005). *Making tourism more sustainable: A guide for policy makers*. UNEP & UNWTO.

United Nations World Tourism Organization. (2025). *Glossary of tourism terms*. https://www.unwto.org/glossary-tourism-terms

Ünlü, M., & Yıldırım, S. (2016). CBS ile oluşturulan tematik haritaların kullanımının öğrencilerin başarısına etkisinin değerlendirilmesi. *Marmara Coğrafya Dergisi, 33*, 77–95.

Wang, L., Li, C. X., & Gao, X. T. (2019). Accessibility comparison and spatial differentiation of Xi'an scenic spots with different modes based on Baidu real-time travel. *Chinese Geographical Science, 29*, 848–860. https://doi.org/10.1007/s11769-019-1073-8

Winyoopradist, S., & Siangsuebchart, S. (1999). *Network analysis for variable traffic speed*. Paper presented at the ESRI User Conference.

Wu, X. Y., & Chen, C. Y. (2022). Spatial distribution and accessibility of high-level scenic spots in Inner Mongolia. *Sustainability, 14*, Article 7329. https://doi.org/10.3390/su14127329

Vansteenwegen, P., Souffriau, W., Van Berghe, G., & Van Oudheusden, D. (2011). The city trip planner: An expert system for tourists. *Expert Systems with Applications, 38*(6), 6540–6546. https://doi.org/10.1016/j.eswa.2010.11.085

Yazar, Ö. (2019). *Gökçeada'nın gastronomi rotalarında slow food ve gastronomi turizmi* [Yüksek lisans tezi, Okan Üniversitesi].

Yılmaz, E. (2021). *Kültür turizminde kamu-özel sektör iş birliği: Galata Bölgesi turizm rotası* [Yüksek lisans tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi].

Yiğit, M. (2020). *Giresun'un ekoturizm potansiyelinin değerlendirilmesi: Sürdürülebilir turizm için ekoturizm rotası önerisi* [Yüksek lisans tezi, Karabük Üniversitesi].

Zhang, Z., Zhang, Z., & Yang, Y. (2016). The power of expert identity: How website-recognized expert reviews influence travelers' online rating behavior. *Tourism Management, 55*, 15–24. https://doi.org/10.1016/j.tourman.2016.01.004

Zhao, Z., Chen, W., Wu, X., Chen, P. C. Y., & Liu, J. (2017). LSTM network: A deep learning approach for short-term traffic forecast. *IET Intelligent Transport Systems, 11*(2), 68–75. https://doi.org/10.1049/iet-its.2016.0208

Bölüm 6

ANDIRIN (KAHRAMANMARAŞ) İLÇESİNDE BULUNAN TURİZM VARLIKLARINA ERİŞEBİLİRLİĞİNİN COĞRAFİ ANALİZİ

Aşır Yüksel KAYA[1]
Muzaffer SİLER[2]

1. Giriş

Turizm bölgesel kalkınmanın en önemli unsurlarının başında gelmektedir. Birleşmiş Milletler Turizm Örgütü'ne göre uluslarası turizm büyük kırılmalar yaşadığı COVİD-19 pandemi öncesi seviyelerine neredeyse ulaşmış durumdadır. 2024 yılı itibari ile önemli turizm destinasyonları yaklaşık 1.4 milyar turist tarafından ziyaret etmiştir ve 2023 yılı ile kıyaslandığında %11'lik bir artış gerçekleşmiştir (UNWTO, 2024). Bu bağlamda turizm "dünyanın en büyük endüstrisi, en büyük ekonomik etkinliğidir"(Soykan, 1999). Turizmin yarattığı ekonomik, sosyal, kültürel ve politik etkiler, özellikle uluslararası ekonomik ve politik ilişkilerde oynadığı rol giderek önem kazanmaktadır (Emekli, 2005). Bu durum özellikle doğal varlıkları ile ön plana çıkan ülkelerde destinasyonların planlanması ve turizme kazandırılmada gelişmenin öncelikli şartlarından görülmektedir. Başka bir değişle doğal ve sosyo-kültürel varlıklar bir bölgede turizmin gelişmesinde en önemli unsurudur (Rahayuningsih et al., 2016). Bu bağlamda, sürdürülebilir turizm planlaması, ekonomik kalkınmanın öncelikli aşamalarından biridir. Bu nedenle, turizm destinasyonlarının planlaması o alanların erişebilirliği ile yakından ilgidir.

Turizm, temelde mekânsal bir süreçtir ve bireylerin başlangıç noktalarından seyahat ettikleri varış noktalarına, orada geçirdikleri süreye ve sonrasında geri dönüşlerine kadar olan tüm hareketliliği kapsamaktadır (Fatih & Mantaş, 2025). Son dönemlerde gelişen teknolojiler ve rota planlamaları turistlerin mekânsal hareketlerini belirlemektedir. Bu nedenle sürdürülebilir doğa temelli

[1] Doç. Dr., Fırat Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Beşeri ve İktisadi Coğrafya AD, aykaya@firat.edu.tr, ORCID iD: 0000-0003-0398-7069

[2] Doç. Dr., Fırat Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Bölgesel Coğrafya AD, msiler@firat.edu.tr, ORCID iD: 0000-0001-5485-7008

DOI: 10.37609/akya.4341.c23334

Çalışma kapsamında kullanılan coğrafi bilgi teknolojileri, turizm destinasyonlarının zaman ve maliyet açısından optimize edilmesine olanak tanıyarak turist memnuniyetinin artırılmasına katkı sağlamaktadır. Ayrıca rota planlaması ve tanıtım süreçlerinde hedef kitlenin belirlenmesi konusunda karar vericilere önemli destek sunmaktadır. Bu kapsamda hem turizm faaliyetine katılan bireylerin hem de karar vericilerin CBS'nin mekansal analiz gücünden yararlanarak bir bölgenin kalkınmasında öncelikli turizm rotalarının oluşturulmasında ve doğal destinasyonların korunmasında bütüncül bir yaklaşım ortaya koymada yardımcı olur.

Sonuç olarak bu çalışma, Andırın ilçesinde bulunan doğal ve kültürel zenginliklerin turizm planlaması ve gerekli tanıtımların yapılmasıyla özellikle yakın çevresinde bulunan il ve ilçeler başta olmak üzere çok sayıda ziyaretçi için önemli bir destinasyon haline geleceğini göstermektedir.

Kaynakça

Bilgiç, S., Karadeniz, E., & Er, S. (2024). Enhancing Geosıte Accessibility Assessment: A New Mcdm Model. Geoheritage, 16(2). https://doi.org/10.1007/s12371-024-00965-7

Chang, G., & Caneday, L. (2011). Web-based GIS in tourism information search: Perceptions, tasks, and trip attributes. Tourism Management, 32(6), 1435-1437. https://doi.org/10.1016/j.tourman.2011.01.006

Emekli, G. (2005). AVRUPA BİRLİĞİ'NDE TURİZM POLİTİKALARI ve TÜRKİYE'DE KÜLTÜREL TURİZM. Ege Coğrafya Dergisi, 14(1-2), 99-107.

Fatih, S., & Mantaş, Ş. (2025). Coğrafi Bilgi Sistemleri Destekli Turizm Rota Planlaması: Nevşehir İli Örneği (Geographic Information Systems-Based Tourism Route Planning: The Case of Nevşehir Province). Journal of Tourism & Gastronomy Studies, 13(1), 468-484.

Gungor, S., Sucu, F., Dinc, Y., Cetin, M., & Deniz Adiguzel, A. (2024). GIS based daily tourism route proposal for surrounding provinces and districts from Ankara's Çankaya district (Turkey). Environment, Development and Sustainability. https://doi.org/10.1007/s10668-024-04800-5

Gürbüz, M., Korkmaz, H., Gündoğan, R., & Dığrak, M. (2003). Gâvur Gölü bataklığı coğrafi özellikleri ve rehabilitasyon planı. Kahramanmaraş Valiliği İl Çevre Müdürlüğü Yayınları(1).

Karademir, N., Nacar, Ş., & Bilinir, Ş. (2020). Andirin Ilçesinde (Kahramanmaraş) Arazi Kullaniminin Yükselti Basamaklarina Göre Değişimi. lnternational Journal of Geography and Geography Education(42), 668-688. https://doi.org/10.32003/igge.701223

Li, J., Guo, X., Lu, R., & Zhang, Y. (2022). Analysing Urban Tourism Accessibility Using Real-Time Travel Data: A Case Study in Nanjing, China. Sustainability, 14(19), 12122. https://doi.org/10.3390/su141912122

Müdürlüğü, K. İ. K. v. T. (2024). Kahramanmaraş Kültür ve Turizm Portalı. Kahramanmaraş İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. https://kahramanmaraskulturturizm.com

Nacar, Ş., & Karademir, N. (2025). ÇOKAK (ANDIRIN) 'IN KIRSAL TURİZM POTANSİYELİ KAPSAMINDA YEREL HALKIN GÖRÜŞLERİ. Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 29(1), 1-14. https://doi.org/10.20296/tsadergisi.1400815

Öztürk, M. (2008). Andırın ilçe merkezinin beşeri ve ekonomik coğrafyası Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler …].

Rahayuningsih, T., Muntasib, E. K. S. H., & Prasetyo, L. B. (2016). Nature Based Tourism Resources Assessment Using Geographic Information System (GIS): Case Study in Bogor. Procedia Environmental Sciences, 33, 365-375. https://doi.org/10.1016/j.proenv.2016.03.087

Sandal, E. (2017). Andırın Coğrafyası Maddesi. Kahramanmaraş Ansiklopedisi, 291-295.

Saraçoğlu, H., & Örtüsü, B. (1990). Akarsular ve Göller. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları İstanbul.

Soykan, F. (1999). Doğal çevre ve kırsal kültürle bütünleşen bir turizm türü: Kırsal turizm. Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, 10(1), 67-75.

Toroğlu, E., & Gürbüz, M. (2008). Andırın İlçesinde Sayfiye Yaylaları. Doğu Coğrafya Dergisi, 13(19), 281-300.

TUİK. (2024). Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS), 2024. https://data.tuik.gov.tr

UNWTO. (2024). World Tourism Barometer. http://untourism.int/un-tourism-world-tourism-barometer-data?utm_source=chatgpt.com

Vermez, Y., Dindaroğlu, T., & Rizaoğlu, T. (2018). Karstik Orman Ekosistemlerinde Anakayalara ait Petrografik, Toprak ve Vejetasyon Özelliklerinin Araştırılması (Kahramanmaraş-Andırın Sarımsak Dağı Örneği). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Doğa Bilimleri Dergisi, 21(1), 79-89. https://doi.org/10.18016/ksudobil.291164

Açık Kaynak Veri Setleri

https://www.harita.gov.tr/urun/turkiye-mulki-idare-sinirlari/232

https://www.geofabrik.de/

https://search.asf.alaska.edu/#/

Bölüm 7

BAŞKONUŞ YAYLASI VE TURİZM POTANSİYELİ

Ersin Kaya SANDAL[1]
Aslı DENİZ ADIGÜZEL[2]

Giriş

Sanayileşme ve kentleşme hareketlerinin günümüz dünyasında hızlanması sonucunda insanların turizme ve doğal çevreye olan ilgisi gün geçtikçe artmaktadır. İnsanlar monoton ve yoğun kent yaşamının oluşturmuş olduğu psikolojik olumsuzluklardan bir ölçüde uzaklaşmak istemekte ve bu durum turizm hareketlerine olumlu yansımaktadır.

Genel kabul gördüğü üzere turizm insanların devamlı ikamet ettikleri, çalıştıkları ve her zamanki olağan ihtiyaçlarını karşıladıkları yerlerin dışına seyahatleri ve buralardaki genellikle turizm işletmelerinin ürettiği mal ve hizmetleri talep ederek, geçici konaklamalarından doğan olaylar ve ilişkiler bütünüdür (Kozak vd,2001:3-4).Turist ise para kazanma amacı olmaksızın, dinlenmek ve eğlenmek için ya da kültürel, bilimsel, sportif, idari, diplomatik, sağlık ve benzeri nedenlerle, oturduğu yer dışına geçici olarak çıkan ve tüketici olarak belirli bir süre seyahat eden ve yeniden ikametgahına dönen kimsedir (Kozak vd,2001:7).

1950'lerden günümüze dünya üzerinde turizm faaliyetleri gün geçtikçe artmış ve çeşitlenmiştir. Bu süreç içerisinde turist ve turist beklentilerinde değişimler meydana gelmiş, doğa ile iç içe olan çevreye saygılı ve temiz bir çevrede tatil geçirme isteği artmıştır. 1950 yılında dünya genelinde 25,3 milyon olan turist sayısı, günümüzde (2024) 1.445 milyarı ve turizm faaliyetlerinden elde edilen gelir de 1.590 trilyon doları ulaşmıştır (http://www.unwto.org). Turist başına ortalama harcama 1100 dolar olmuştur. Ancak Türkiye'nin bu turizm pazarından aldığı pay, sahip olduğu büyük turizm potansiyeline göre düşüktür. 2024 yılında

[1] Prof. Dr., Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi/İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Beşeri ve İktisadi Coğrafya AD, ersinsandal@gmail.com, ORCID iD: 0000-0002-6969-1570

[2] Dr. Öğr. Üyesi Bitlis Eren Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Tapu ve Kadastro Pr., adeniz4250@gmail.com, ORCID iD: 0000-0002-0580-0926

DOI: 10.37609/akya.4341.c23335

Kaynakça

Akten, M. (2003). Isparta İlindeki Bazı Rekreasyon Alanlarının Mevcut Potansiyellerinin Belirlenmesi, Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi Seri: A, 2: 115-132.

Altunkasa, F., Uslu, C. ve Doygun H. (1995). Adana Kenti Örneğinde Kişi Basına Düsen Açık Ve Yeşil Alan Miktarlarının İdeal Normlara Ulaşımını Sağlayabilecek Çözüm Ve Önerilerin Geliştirilmesi, I. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi, Cilt I: 136-142,Trabzon.

Altunkasa, M.F. ve Uzun, G. (1997). Rekreasyonel Planlamada Arz ve Talep, Ç.Ü. Ziraat Fakültesi Genel Yayın No: 6, Adana.

Broadhurst, R. (2001). Managing Environments for Leisure and Recreation, GBR Routledge Publishing, London.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2009). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Pegem Akademi. Ankara

Çıracı, H., Turgut, S. ve Kerimoğlu, E. (2008). Sürdürülebilir Turizm Gelişimi için Bir Yönetim Modeli Önerisi: Frig Vadisi Örneği, İtüdergisi/a, mimarlık, planlama, tasarım, Cilt:7, Sayı:2, 89-102.

Doygun, H., Zülkadiroğlu, D., Ekşi, I.., (2021). Başkonuş Mesir Yeri'nden (Kahramanmaraş) Sağlanan Ekosistem Hizmetlerine Yönelik Algının İncelenmesi, Çukurova, Tarım Gıda Bilimleri Dergisi, 236(2), 219-230.

Gökdeniz, A. (2003). Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi, Detay Yayıncılık, Ankara.

Gülez, S. (1990). Orman İçi Rekreasyon Potansiyelinin Saptanması için Geliştirilen Bir Değerlendirme Yöntemi. İ.Ü Orman Fakültesi Dergisi, A Serisi, 40(2): 132-147.

Hazar, A. (2003). Rekreasyon ve Animasyon, Detay Yayıncılık, Ankara.

İbret, B.Ü. ve Cansız, E. (2016). Kanyon Turizmi ve Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi Gereken Bir Yöre: Küre Ersizlerdere-Kara Cehennem Kanyonu. Marmara Coğrafya Dergisi, 34, 107-117.

Kahramanmaraş Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü, (2025).

Kahramanmaraş Orman Bölge Müdürlüğü, (2025).

Karabörk, M., (2019). Başkonuş Dağı'nın Koruma Kriterlerine öre Değerlendirilmesi ve Biyosfer Rezervi Açıcından Araştırılması (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi). KSU Sosyal Bilimler Enstitüsü

Karakoç, A., Karabulut, M. (2017) Başkonuş Yaylası. Kahramanmaraş Ansiklopedisi, 2. Cilt, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Yayınları No: 146, s. 57-59.

Karakuş, N. ve Selim,S. (2022). Dış Mekan Termal Konfor Koşullarının Zamansal ve Mekansal Dağılımı: Konyaaltı-Antalya Örneği, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 13(2), 259-269.

Karaküçük, S. (2001). Rekreasyon: Boş Zamanları Değerlendirme, Bağırgan Yayınevi, Ankara.

Korkmaz, H. 2001. Kahramanmaraş Havzasının Jeomorfolojisi. Kahramanmaraş Valiliği İl Kültür Müdürlüğü Yay. No: 3. Kahramanmaraş.

Kozak, N., Kozak, M. A., Kozak, M. (2008). Genel Turizm: İlkeler-Kavramlar, 7. Baskı, Detay Yayıncılık, Ankara.

Kültür ve Turizm Bakanlığı (2025). http://sgb.kulturturizm.gov.tr- 5.5.2025

Matzarakis, A., Mayer, H., Iziomon, M.G. (1999). Applications of a Universal Thermal Index: Physiological Equivalent Temperature. International Journal of Biometeorology, 43(2): 76-84.

Meteoroloji Genel Müdürlüğü (2025). https://mgm.gov.tr/veridegerlendirme/il-ve-ilceler-istatistik-6.09.2025

Orman Genel Müdürlüğü (2025). https://www.ogm.gov.tr/ (Başkonuş Amenajman Planı 2012-2021) - 11.10.2025

Sandal, E.K., Karademir, N. Ve Toroğlu, E.(2011). Kahramanmaraş Çevresinde Rekreasyon Faaliyetlerine Katılım Düzeylerinin Yaş Ve Gelir Durumuna Göre karşılaştırılması, Ksü Sosyal Bilimler Dergisi, 8(1):141-162

Sandal ve Karademir (2013). Kahramanmaraş İlindeki Günübirlik Rekreasyon Alanlarının Potansiyelinin Belirlenmesi ve Kullanımı ile İlgili Sorunlar, Türk Coğrafya Dergisi, Sayı 60: 25-36, İstanbul.

Sandal, E.K., Karademir, N. ve Mart, Ö.A..(2018). Başkonuş Yaylasının Ekoturizm Potansiyeli ve Rekreaktif Faaliyetler Açısından İncelenmesi. AL-FARABI 2nd International Congress on Social Sciences, April 6-8, 168-188. Gaziantep /TURKEY.

Soykan,F.,(2003). Kırsal Turizm ve Türkiye Turizmi İçin Önemi, Ege Coğrafya Dergisi, 12, 1-11.

Tezcan, M. (1994). Boş Zaman Değerlendirilmesi Sosyolojisi, Atilla Kitabevi, Ankara.

Tıraş, M. (2008). "Kahramanmaraş'ta Günübirlik Rekreasyon Alanına Bir Örnek:Başkonuş", Doğu Coğrafya Dergisi, 20:35-44.

Türkiye İstatistik Kurumu (2025). http://data.tuik.gov.tr-11.10.2025

Türkiye Seyahat Acentaları Biirliği (2025). https://www.tursab.org.tr/- 11.10.2025

United Nations Tourism Organization (2025). http://www.unwto.org- 11.10.2025

Varol, Ö. (2003). Flora of Başkonuş Mountain (Kahramanmaraş), Turkish Journal of Botany, 27(2), 117-139

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Seçkin Yayıncılık. Ankara.

Yılmaz, V., Çelik, H.E., Yağızer C., (2009), Çevresel Duyarlılık ve Çevresel Davranışın Ekolojik Ürün Satın Alma Davranışına Etkilerinin Yapısal Eşitlik Modeliyle Araştırılması, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 9(2), 1-13.

Bölüm 8

SOMUT OLMAYAN KÜLTÜREL MİRAS UNSURLARININ TURİSTİK ÜRÜN OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ: KAHRAMANMARAŞ MASALLARI ÖRNEĞİ

Ferhat ARSLAN[1]

Giriş

Çok katmanlı ve değişken bir yapısı olan kültür kavramı üzerinde önemle durulan ve sahip olduğu özellikler nedeniyle de birçok farklı alanca ele alınır. Her bir alan kendi bilim alanının özelliğine göre kültürü değerlendirse de herkesçe kabul edilen bir kültür kavramından bahsetmek de mümkündür.

TDK (2022) kültür kavramını "Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü, hars, ekin" şeklinde tanımlar. Türkiye'de Beşeri Coğrafya literatüründeki önemli isimlerinden Tümertekin ve Özgüç (1997) ise kültürü "Belirli bir toplumun üyeleri tarafından paylaşılan ve birbirine aktarılan bilgi tavır ve davranış kalıpları" şeklinde tanımlar (s. 105).

İnsanların yaşadıkları yere ilişkin algılarının da yansıması olarak kabul edilen kültür (Arslan vd. 2022), bir milleti diğerlerinden farklı kılan yaşam biçimleri ve her milletin kendisine has olan millî değerleridir (Ergin, 1986: 31)

Bir toplumun genel belleği olarak tanımlanan kültürel miras mevcut kültürlerin varlıklarını devam ettirerek özelliklerini gelecek kuşaklara aktarmada kilit rol üstlenirler (Arslan vd. 2017). Bu açıdan bakıldığında kültürel miras kültürden doğan ve kültürün toplumsal aktarım özelliğini ifade eden kavramlardan birisidir.

Çalışmanın temel unsurlarından birini oluşturan somut olmayan kültürel miras kavramı UNESCO (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu)'nun 29

[1] Prof. Dr., Manisa Celal Bayar Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Türkiye Coğrafyası AD, ferhat.arslan@cbu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0001-9495-921X

DOI: 10.37609/akya.4341.c23336

türlerine olan yönelim bulunmaktadır (Arslan ve Üzülmez, 2022; Üzülmez ve Arslan, 2022). Bu durum ise Kahramanmaraş gibi zengin doğal ve kültürel mirasa sahip illerin yeni destinasyon alanları olmasını sağlamıştır.

Masalları kültürel miras olarak ele alan birçok çalışma olmakla birlikte onları farklı bir açıdan ele almayı amaçlayan bu çalışmada masallar ve turizm arasında bir bağ kurulması hedeflenmiştir. Kahramanmaraş Masalları başlıklı çalışmadaki 10 masalın doküman analizi ile incelenmesi sonucunda 8 masalda Kahramanmaraş'a ait turistik öğelere yer verildiği ve masalların bu öğeler üzerinden ele alındığı görülmüştür. İncelenen masalların dördünde Kahramanmaraş'a ait coğrafi işaretli ürünler üzerinden masallar anlatılmışken diğer dört masalda ise çoğunlukla bölgenin doğal güzellikleri üzerinden anlatım gerçeklemiştir.

Masallarda geçen coğrafi işaretli ürünler Tirşik Çorbası, (Andırın Tirşiği), Maraş Tarhanası. Çağlayancerit Cevizi, Maraş SamsasıMaraş Bakır El İşlemesi, Kahramanmaraş Bertiz Kabarcık Üzümü/Maraş Bertiz Kabarcık Üzümü, Maraş Eli Böğründe/ Yanyana, Maraş Dondurması, Maraş Parmak/Sıkma Peyniridir. İki masalda geçem Maraş Tavası coğrafi işaretli olmasa da gastronomi turizmi açısından önemli bir değerdir.

Masallarda geçen doğal unsurlar ise Mercimek Tepesi, Ahır Dağı, Başkonuş Yaylası Döngel Mağarasıdır. Bununla birlikte Maraş dondurmasının temel malzemeleri olan salep ve keçi sütü masallarda geçmektedir.

Çalışma masallarda geçen turistik öğele vasıtasıyla somut olmayan kültürel miras unsuru olan masalları turizm öğesi olarak kullanmayı amaçlaması açısından önemlidir. Ancak turizmde önemli bir bölüm olan rota oluşturulması ve planlaması açısından masallarda geçen turistik öğeleri bir rota kapsamında ele almak faydalı olacaktır. Bu sayede masallar üzerinden turizm rotası oluşturulması masalların turistik öğe olarak kullanılmasında fayda sağlayacaktır.

Kaynakça

Aaernes, A. ve Thompson, S. (1961). The Types of the Folk-tale: A Classification and Bibliography. Antti Aarne's Verzeichnis Der Märchentypen (FF Communications No. 3) (No. 74). Suomalainen Tiedeakatemia, Academia Scientarum Fennica

Acıpayamlı, O. (1978). Halkbilim Terimleri Sözlüğü, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Açа, M., Ekici, M. & Yılmaz A. M. (2010). Anonim Halk Edebiyatı, Türk Halk Edebiyatı (Ed. Oğuz, M.Ö.) içinde, s. 129-234, Ankara: Grafiker Yayınları

Anadolu Ajansı (2023). Maraş dondurması"nın ham maddesi salebin fideleri toprakla buluştu. https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/maras-dondurmasinin-ham-maddesi-salebin-fideleri-toprakla-bulustu/3087531 (E.T.02.10.2025)

Anadolu Ajansı (2025). Kahramanmaraş'ın zirvesine dev Türk bayrağı ve İstiklal Madalyası işleniyor. https://www.aa.com.tr/tr/yasam/kahramanmarasin-zirvesine-dev-turk-bayragi-ve-istiklal-madalyasi-isleniyor/3642593 (E.T.03.10.2025).

Arslan, F., Çağlar, L. M., & Gürbıyık, C. (2017). Kültürel Miras Kapsamında Kaybolmaya Yüz Tutmuş Geleneksel Meslekler: Turgutlu Örneği. Studies of The Ottoman Domain (Osmanlı Hakimiyet Sahası Çalışmaları), 7(13), 211-247.

Arslan, F., Çağlar, L. M., Gürbıyık, C. & Satıcı, M. (2022). Yaşayan Miras Sındırgı'nın Zanaatkârları, Ankara: Bilgin, Kültür Sanat.

Arslan, F. & Üzülmez, M. (2023). Türkiye Turizm Stratejisi 2023 ve Eylem Planı'nda Manisa: Hedefler, Mevcut Durum ve Öneriler. Beşeri Coğrafya içinde (Ed. Koday, S. ve Sevindi, C.), s. 373 – 388, Ankara: Gazi Kitabevi

Boratov, P. N. (1999). 100 Soruda Türk Halk Edebiyatı. İstanbul: Gerçek Yayınevi.

Çıblak, N. (2008). "Teknoloji Çağinda Kültürel Miras Olan Masallarin Korunmasi". Türklük Bilimi Araştırmaları, no. 23, s. 39-50.

Doygun, H. ve Gözcü, M. (2016). Kahramanmaraş Ahir Dağı'nın Peyzaj Karakterleri Yönünden Değerlendirilmesi. İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi, 6(13).

Elçin, Ş. (1986). Halk Edebiyatına Giriş. Akara: Kültür ve Turizm. Bakanlığı Yayınları (Kültür Eserleri Dizisi: 52)

Ergin, M. (1986). Üniversiteler İçin Türk Dili, İstanbul: Boğaziçi Yayınları.

Gökburun, İ. (2020). Dağlık Alanların İnsansızlaşması; Engizek Dağı Örneği (Kahramanmaraş). Coğrafi Perspektifle Dağ Ve Dağlık Alanlar (Sürdürülebilirlik-Yönetim-Örnek Alan İncelemeleri) içinde (Ed. Birinci vd.), s. 217 – 248, İstanbul : Kriter Yayınevi.

Günay, N., Takıl, N.B., Özünel, E. Ö., Yıldız, T., Arasıl, B.S., Küeli, E. (2023). Kahramanmaraş Masalları. Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları Serisi: 145, https://www.marastaedebiyat.com/templates/yayinlar/maras-masallari.pdf (E.T.01.10.2025).

Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi (2025). Tarihi Kahramanmaraş Kalesi Görselleri. https://kahramanmaras. bel.tr/foto-galeri/tarihi-kahramanmaras-kalesi-gorselleri (E.T.02.10.2025).

Kahramanmaraş İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (2025a). Kahramanmaraş Coğrafi İşaretleri. https://kahramanmaras.ktb. gov.tr/TR-250981/kahramanmaras-cografi-isaretleri.html (E.T. 01.09.2025)

Kahramanmaraş İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (2025b). Başkonuş Yaylası. https://kahramanmaras.ktb.gov.tr/TR-152484/baskonus-yaylasi.html (E.T.04.10.2025).

Kahramanmaraş İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (2025c). Döngel Mağarası. https://kahramanmaras.ktb.gov.tr/TR-152517/dongel -magarasi.html (E.T.05.09.2025).

Kıral, B. (2020). Nitel Bir Veri Analizi Yöntemi Olarak Doküman Analizi. Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(15), 170-189.

Kısakürek, Ş., Doygun, H. & Gözcü. M (2014). Kahramanmaraş Ahir dağı bitki örtüsünün biyoiklim katları doğrultusunda incelenmesi. .II. ULUSAL Akdeniz Orman ve Çevre Sempozyumu. "Akdeniz Ormanlarının Geleceği: Sürdürülebilir Toplum ve Çevre", s.88-95 Isparta, 2014.

Oğuz, M. Ö. (2009). Somut olmayan kültürel miras ve kültürel ifade çeşitliliği. Milli Folklor Dergisi, 11(82), 6-12.

Onikişubat Kaymakamlığı (2024). Abdülhamid Han Camii. http://onikisubat.gov.tr/abdulhamit-han-camii (E.T.01.10.2025)

Sak, R., Şahin Sak, İ. T., Öneren Şendil, Ç. & Nas, E. (2021). Bir Araştırma Yöntemi Olarak Doküman Analizi. Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi, 4(1), 227-256.

TDK (2022). Güncel Türkçe Sözlük. https://sozluk.gov.tr/ (E.T. 10.09.2025).

.Tümertekin, E., Özgüç, N. (1997). Beşeri Coğrafya İnsan-Kültür-Mekan, İstanbul: Çantay Kitabevi

Türkan, K. (2007). Proben'in VIII. Cildinde Yer Alan Masallara Yansıyan Şamanizm Unsurları. Türkbilig/Türkoloji Araştırmaları Dergisi, 8(13), 130-167.

UTMK (2025). Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi. https://www.unesco.org.tr/Pages/181/177/ (E.T. 10.08.2025)

Üzülmez, M. &Arslan, F. (2023). Türkiye Turizm Stratejisi 2023 ve Eylem Planı'nda Gümüşhane: Hedefler, Mevcut Durum ve Öneriler. Beşeri Coğrafya içinde (Ed. Koday, S. ve Sevindi, C.), s. 267 – 282, Ankara: Gazi Kitabevi

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2003). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Seçkin Yayıncılık, Ankara.

Bölüm 9

SOMUT OLMAYAN KÜLTÜREL MİRASIN TURİSTİK ÜRÜNE DÖNÜŞÜMÜ: KAHRAMANMARAŞ EL SANATLARI

Nadire KARADEMİR[1]

GİRİŞ

Kültür, "tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü" (TDK, 2023) olmakla birlikte nesilden nesile aktarılarak uzun yıllar içinde şekillenen, biriken ve zenginleşen bir olgu olmuştur. Kültürü meydana getiren ögeler ise kültürel mirası oluşturmaktadır. Kültürel miras bir değerler bütünü olarak toplumun var olmasını sağlar ve gelişmesine ivme kazandırır. Kültürel miras somut ve somut olmayan kültürel miras (SOKÜM) olarak ayrılmakta olup, el yazma kitaplar, madeni paralar (sikkeler), gravürler gibi çeşitli taşınır kültürel varlıklar ile yapılar ve anıtlar gibi taşınmaz kültürel varlıklar somut kültürel mirası; temsiller, anlatımlar, bilgiler, örf, âdet, gelenek ve görenekler, beceriler ve bunlarla ilişkili araçlar, gereçler ve kültürel olaylar somut olmayan kültürel mirası oluşturmaktadır (Kültür ve Turizm Bakanlığı Türkiye Kültür Portalı, 2024). Dolayısıyla Kültürel miras, anıtlar ve nesne koleksiyonlarını, sözlü gelenekleri, ritüelleri, sahne sanatlarını, sosyal uygulamaları, festival türü etkinlikleri, doğa ilgili bilgileri ve uygulamaları, geleneksel el sanatlarını, yaşatılması gereken insan hazinelerini ve gelenekleri barındırmaktadır (UNESCO, 2025).

Somut olmayan kültürel mirasın yerel anlamda aktarılması için; el sanatları geleneği (dokumacılık, nazar boncuğu, telkâri, bakırcılık, halk mimarisi),doğa ve evrenle ilgili bilgi ve uygulamalar (geleneksel yemekler, halk hekimliği, halk takvimi, halk meteorolojisi vb.)ile somut olmayan kültürel mirasın aktarılmasında taşıyıcı işlevi gören dille birlikte sözlü gelenekler ve anlatımlar (destanlar, efsaneler,

[1] Doç. Dr., Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Türkiye Coğrafyası AD, nkarademir@ksu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-5850-0580

DOI: 10.37609/akya.4341.c23337

ekonomisinin canlanmasına katkıda bulunabilirler. Bu mirasın gelecek kuşaklara aktarılması konusunda yürütülen çalışmaların artırılması, hızlandırılması, teşvik edilmesi, farkındalığın oluşturulması ve dijital ortamda korunması sağlanmalıdır. Kahramanmaraş Büyükşehir Belediye tarafından tescil edilmemiş el sanatları için Türk Patent Enstitüsü'ne başvurular yapılabilir. Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı (DOĞAKA) destekleri alınabilir.

UNESCO yaratıcı şehirler ağında Zanaat ve Halk Sanatları dalında yaratıcı şehir unvanı almış olan hem Türkiye'den hem de yurt dışındaki şehirlerle iletişimler kurulmalı, bu alanda da yaratıcı şehir olmak adına çalışmalar yapılmalıdır. Yöredeki Bahtiyar yokuşu etrafındaki mekânlar depremden hasar almıştır. Bu alanın tekrar revize edilip, zanaat sokağı haline getirilmesi sağlanmalıdır. UNESCO için el sanatları ile ilgili yapılan tüm çalışmalarda belgeleme çok önemlidir. Belgelemeler sonucunda Kahramanmaraş'taki el sanatları ve ustaları için somut olmayan kültürel miras tescilleri alınabilir. Türkiye'nin Somut Olmayan Kültürel Miras Listesine eklenmeleri sağlanabilir. Kahramanmaraş'ta el sanatlarının UNESCO sürecine dâhil edilebilmesi adına Büyükşehir Belediyesi'nin aktif bir şekilde sürece dâhil olması gerekmektedir. Çünkü bu sürecin başarılı olması Kahramanmaraş'ın marka kent olması adına önem taşımaktadır. Böylece kültürel miras taşıyıcısı olan el sanatları zanaatkârların turizmden gelir elde etmesi sağlanacaktır. Yerli ve yabancı turist ile yerli halkın sosyal anlamda kaynaşması ile kültürler arası etkileşimin artmasına katkı sağlanacaktır. Kahramanmaraş çok sayıda alternatif turizminin gelişimi için potansiyele sahip olmakla birlikte, somut olmayan kültürel miras dâhilinde el sanatlarının da bu potansiyelin vazgeçilmez nüveleri arasında güçlü bir turistik ürün olarak yer alması elzemdir.

Kaynakça

AFAD, (2023). 06 Şubat 2023 Pazarcık (Kahramanmaraş) Mw 7.7 Elbistan (Kahramanmaraş)Mw 7.6 Depremlerine İlişkin Ön Değerlendirme Raporu. (Erişim Tarihi: 29.09.2023).

Arıoğlu, İ. E. (2020). Kent Maneviyatında Kent Kültürü, Geleneksel Meslekler ve El Sanatlarının Rolü. Erşahin, S. ve Erşahin, Z. Ed., s: 391-407. Ankara: İdealkent Yayınları.

Aydın, M., & Ünüvar, Ş. (2020). Somut Olmayan Kültürel Miras Kapsamında Elazığ Kürsübaşı Geleneği. Journal Of Gastronomy Hospitality And Travel, 3(2), 213-233.

Arıoğlu, İ. E., & Atasoy, O. A. (2015). Somut olmayan kültürel miras kapsamında geleneksel el sanatları ve Kültür ve Turizm Bakanlığı. Journal of Turkish Studies, 10(16), 109-126.

Ayvacı, H., & Gülcan, B. (2017). Türkiye'de Turizm Animasyonlarında Somut Olmayan Kültürel Miras (Soküm) Ulusal Unsurlarına Bakış. Journal Of Recreation And Tourism Research, 4(Special Issue 1), 207-223.

Bhaumik, S., & Baksi, A. K. (2024). Exploring experiential authenticity and engagement pattern in intangible cultural heritage (ICH)-based sustainable tourism: A phenomenological study. International Journal of Hospitality & Tourism Systems, 17(1), 40-47.

Boztoprak, B. (2021). Somut olmayan kültürel mirasların yaratıcı turizm kapsamında değerlendirilmesi, ince ekmek yapımı ve paylaşımı geleneği, Erzurum örneği (Master's thesis, Gümüşhane Üniversitesi).

Demirbulat, Ö. G., Saatçi, G., & Avcıkurt, C. (2015). Bursa'nın Somut Kültürel Varlıklarına Yönelik Öğrencilerin Algıları: Harmancık Myo Örneği. Gümüshane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi, 6(12).

Cohen, L. & Manion, L. (2001). Research Methods in Education. New York: Rotledge Falmer.

Gökhan, S., & Duran, E. (2025). Yerel Halkın Kültürel Miras Farkındalığı: Birgi Örneği. Turizm ve İşletme Bilimleri Dergisi, 5(1), 23-37

Karakul, Ö., & Yıldız, T. (2020). The Role of Local Governments in the Conservation of Cultural Heritage Turkey. İstanbul: UCLG-MEWA.

Kırıkcı, S., & Çetiner, N. (2021). Coğrafi İşaretli El Sanatlarının Turistik Ürün Bağlamında Değerlendirilmesi: Bartın İşi Telkırma Örneği. Academic Social Resources Journal, 6(27), 1150-1157.

Kılıçarslan, H., & Cansız, F. (2021). El Sanatları Kurslarının Kültürel Mirasımıza Katkısı: Kırşehir Halk Eğitim Merkezi Örneği. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (46), 142-151.

Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2025). Gelenekten geleceğe: Türkiye'de somut olmayan kültürel miraslar. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları. https://kvmgm.ktb.gov.tr/TR-44439/dunya-miras-listesi39ne-alinma-kriterleri.html

Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2022). https://aregem.ktb.gov.tr/TR-345095/unesco-somut-olmayan-kulturel-miras-listelerinde-turkiye.html

Kültür ve Turizm Bakanlığı Türkiye Kültür Portalı, (2024). Somut Olmayan Kültürel Miras Sözleşmesi. https://aregem.ktb.gov.tr/TR-50837/somut-olmayan-kulturel-mirasin-korunmasi-sozlesmesi-hak-.html

Öter, Z. (2010). Türk el sanatlarının kültür turizmi bağlamında değerlendirilmesi. Millî Folklor, 2010, Yıl 22, Sayı 86,

Pelit vd. (2019). Pelit, E., & Türkoğlu, T. (2019). Somut olmayan kültürel miras değerlerinin turizme yansımaları ebru sanatı üzerine bir inceleme. Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi, 3(1), 101-118.

Petronela, T. (2016). The importance of the intangible cultural heritage in the economy. Procedia Economics and Finance, 39, 731-736.

Sümbül, G. (2019). Yerel kültürün turist rehberleri tarafından aktarılması-nero turist rehberleri üzerine bir araştırma (Master's thesis, Balikesir University (Turkey)

Saçlı, Ç., & Öztürk, F. B. (2020). İpekçilik Kültürü Ve Turizm: Paydaşların Hatay'da İpekçiliğe Yönelik Görüşleri. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 19(76), 1916-1930.

Serçek, G. Ö., & Akyüz, İ. (2021). Telkari Sanatı'nın kültürel miras ve turizm açısından değerlendirilmesi. International Journal of Mardin Studies, 2(2), 18-30.

Soylu, B. Ç., & Şahin, B. (2023). Somut olmayan kültürel miras araştırmalarında koruma-kullanma ve turizm. Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi, 7(2), 359-377.

Tekelioğlu, Y. (2019). Coğrafi işaretler ve Türkiye uygulamaları. Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(15), 47-75.

Türkiye İstatistik Kurumu. (2025). https://www.tuik.gov.tr/. (Erişim: 09.11.2025).

Türk Dil Kurumu Sözlükleri. (2023). El sanatları. https://sozluk.gov.tr. [Erişim Tarihi: 25.08.2025].

UNESCO.(2025).UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Listeleri. https://www.unesco.org.tr/Pages/126/123/UNESCO-Somut-Olmayan-K%C3%BClt%C3%BCrel-Miras-Listeleri//(Erişim Tarihi:08.12.2025)

UNESCO Türkiye Milli Komisyonu, (2024). UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras İhtisas Komitesi. https://www.unesco.org.tr/Pages/168/19//(Erişim Tarihi:09.10.2025)

UNESCO.(2024).UNESCO Türkiye Millî Komisyonu. https://www.unesco.org.tr/Pages/126/123/UNESCO-Somut- Olmayan-K%C3%BClt%C3%BCrel-Miras-Listeleri

Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2013). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. (9. Baskı). Seçkin Yayıncılık. Ankara.
https://yakegm.ktb.gov.tr/TR-345095/unesco-somut-olmayan-kulturel-miras-listelerinde-turkiye.html (Erişim Tarihi:04.03.2025)
https://www.unesco.org.tr/FrontFixedPage/Reports/15/91/Komite-Raporlar%C4%B1//(Erişim Tarihi:12.08.2025)
.https://kahramanmaras.bel.tr/ (Erişim Tarihi:04.03.2025)
https://kahramanmaras.ktb.gov.tr/TR-61244/turizm.html (Erişim Tarihi:04.03.2025)
https://www.dogaka.gov.tr/assets/upload/dosyalar/dogaka_kahramanmaras_tsep_web.pdf (Erişim Tarihi:04.03.2025)
https://www.unesco.org.tr/Pages/126/123/UNESCO-Somut-Olmayan-K%C3%BClt%C3%BCrel-Miras-Listeleri (Erişim Tarihi:04.03.2025)
https://www.unesco.org.tr/Pages/181/177/(Erişim Tarihi:04.11.2025)
https://www.turkpatent.gov.tr//(Erişim Tarihi:05.11.2025)

Bölüm 10

KAHRAMANMARAŞ İLİNİN İNANÇ TURİZMİ POTANSİYELİNİN SWOT ANALİZİ

Mehmet BOZKOYUN[1]

1. Giriş

Turizm, insanların eğlenme, dinlenme ve farklı kültürleri deneyimleme gibi motivasyonlarla gerçekleştirdikleri sosyoekonomik bir faaliyettir. Turistik ürün çeşitlendirmesi kapsamında, insanların inançları gereği kutsal mekânları ziyaret etme ve hac vazifelerini yerine getirme arzusu, inanç turizmini önemli bir alternatif turizm türü olarak öne çıkarmıştır (1). Bireyler, iç huzur bulma, manevi tatmin yaşama ve kutsal hissettikleri alanlarla bağ kurma gibi derin psikolojik güdülerle bu seyahatlere katılmaktadırlar (2). Dolayısıyla inanç turizmi, sadece dini bir motivasyonla gerçekleştirilen bir eylem olmaktan öte, ziyaretçilerin kültürlerarası etkileşimini teşvik eden ve sürdürülebilir kalkınmaya hizmet eden çok boyutlu bir olgudur (3). Bu çerçevede, kutsal alanların, inanç rotalarının ve bu bölgelerle özdeşleşmiş coğrafi işaretlerin turistik bağlamda bir bütün olarak değerlendirilmesi, yörenin hem psikolojik hem de sosyoekonomik açıdan kalkınması için büyük önem arz etmektedir (4).

Türkiye İslamiyet, Hristiyanlık ve Musevilik gibi üç büyük semavi dinin kesişim noktasında yer alması nedeniyle inanç turizmi açısından dünyanın en zengin destinasyonlarından birisidir (5). Kentlerin binlerce yıllık tarihi süreçte oluşturdukları kültürel, sosyal ve inançsal kimlikleri, turistik faaliyetlerin çeşitlenmesini sağlayarak kentsel turizm ve kültürel turizm ile inanç turizminin iç içe geçmesine olanak tanımıştır (6). Nitekim, Türk turizm yatırımlarının SWOT analizi ile değerlendirildiği çalışmalarda, sektördeki yatırımların deniz-kum-güneş ekseninden çıkarılıp kültür ve inanç turizmi gibi alanlara yönlendirilmesinin, turizmin verimliliğini artırmada önemli bir gereklilik olduğu sıkça vurgulanmaktadır (7). Bu bağlamda, inanç turizmi potansiyeli taşıyan

[1] Doç. Dr., Harran Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Beşeri ve İktisadi Coğrafya AD, mbozkoyun@harran.edu.tr, ORCID iD: 0000-0003-2491-2875

DOI: 10.37609/akya.4341.c23338

Kahramanmaraş'ın 16 bin yıllık köklü bir yerleşim tarihine ve Dulkadir Beyliği gibi önemli bir mirasa sahip olmasına rağmen, 2025 yılı verilerinde yabancı ziyaretçi (tesise geliş) sayısının yalnızca 3.762'de kalması, uluslararası pazarlamadaki eksikliği açıkça göstermektedir. Bu durumu tersine çevirebilmek için Türkiye'nin üç büyük dinin kesişim noktasında yer alması fırsatı kullanılmalı, kentin sahip olduğu evrensel değerdeki inanç mirasları ön plana çıkarılarak uluslararası bilinirliği artıracak hedefe yönelik tanıtım ve bilgilendirme kampanyaları yürütülmelidir.

Turistik çekicilikleri destekleyen konaklama tesislerindeki nitelik sorunlarının ziyaretçi memnuniyetini düşürmemesi için denetimler ve iyileştirme çalışmaları yapılmalıdır. Ayrıca inanç turizmi alanlarına yönelik turist rehberliği ve fiziksel/dijital yönlendirme altyapısı güçlendirilmelidir.

Kaynakça

1. Güzel F.Ö. Turistik ürün çeşitlendirmesi kapsamında yeni bir dinamik: İnanç turizmi. Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi. 2010; 2(2): 87-100.
2. Turan Y. Kutsalın ziyareti: İnanç turizminin altında yatan güdüler ve Karadeniz Bölgesi inanç turizmi potansiyeli. ODÜ Sosyal Bilimler Dergisi. 2020; 10(1): 153-163.
3. Gümüş N. İnanç turizmi: Kavramsal bir bakış. İçinde: Bayhan İ (ed.) Multidisipliner Bir Yaklaşımla Özel İlgi Turizmi. Gaziantep: Özgür Yayınları; 2025. s. 97-110.
4. Çam O, Avcı M. Kutsal alanlar, coğrafi işaretler, kültür ve inanç rotalarının inanç turizmi açısından değerlendirilmesi. Türkiye Mesleki ve Sosyal Bilimler Dergisi. 2023; 13: 26-43.
5. Ayaz N, Eren M. Türkiye'de inanç turizmi üzerine nitel bir araştırma. Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi. 2020; 5(2): 284-300.
6. Kaynak İ.H, Karabulut T. İnanç turizmi bağlamında kentsel turizm ve kültürel turizm: Konya örneği. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 2016; 35: 185-191.
7. Karadeniz E, Kandır S.Y, Önal Y.B. Seçilmiş paydaşların SWOT yöntemiyle Türk turizm yatırımlarını değerlendirmesine yönelik bir pilot çalışma. Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi. 2007; 18(2): 195-205.
8. Sevinç H, Azgün S. Bölgesel kalkınma ve inanç turizmi bağlamında Akdamar Kilisesi örneği. Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi. 2012; 2(2): 17-21.
9. Dikici E, Sağır A. Antalya'da inanç turizminin sosyolojik çözümlemesi: Demre-Myra örneği. KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi. 2012; 14(22): 35-43.
10. Eykay İ, Dalgın T, Çeken H. İnanç turizmi potansiyeli açısından Antakya'nın değerlendirilmesi. Journal of Life Economics. 2015; 2(2): 59-74.
11. Değişgel S. Adana'nın inanç turizmi potansiyeli ve yerel halkın inanç turizmi ile ilgili görüşleri. Türk Turizm Araştırmaları Dergisi. 2023; 7(1): 122-140.
12. Öner S, Cansu E. Ankara'nın inanç turizmi potansiyeli ve yerel halkın inanç turizmi bakış açısına yönelik çıkarımsal analizi. Turizm ve Araştırma Dergisi. 2019; 8(1): 84-105.
13. Çam O, Çılgınoğlu H. Kastamonu ili turizm potansiyeli ve inanç turizminin şehirdeki yeri ve önemi. Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi. 2020; 5(1): 76-90.
14. Kaya M.C, Kaya E. Sümela Manastırı'nın inanç turizmi potansiyeli üzerine kavramsal bir değerlendirme. Karadeniz İletişim Araştırmaları Dergisi. 2022; 12(2): 46-61.

15. Arınç K. Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinin inanç turizmi potansiyeli ile bölgesel kalkınma bakımından değerlendirilme imkânları. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 2018; 22(Özel Sayı): 2129-2147.
16. Baltacı M, Aytemir Ş. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin inanç turizminin SWOT analizi ile değerlendirilmesi. Turizm Ekonomi ve İşletme Araştırmaları Dergisi. 2024; 6(1): 1-16.
17. Soydan E, Şarman N. Mardin ve Şırnak illerindeki Süryanilere ait dini yapıların kültür (ve inanç) turizmi potansiyeli. The Journal of Academic Social Science Studies. 2013; 6(8): 589-607.
18. Harunoğulları M. Kilis'in inanç turizmi potansiyeli ve kutsal mekânları. Turkish Studies, 2016; 11(21): 177-210.
19. Karacıl G. Adıyaman'ın inanç turizmi potansiyelinin SWOT analizi. Journal of Academic Tourism Studies. 2025; 6(Özel Sayı): 77-90.
20. Başer M.Y, Olcay A. Battalgazi (Eski Malatya) inanç turizmi potansiyelinin SWOT analizi ile değerlendirilmesi. Journal of Tourism Intelligence and Smartness. 2021; 4(3): 341-366.
21. Özgen N. Siirt'in inanç turizmi mekânları: Ziyaret (Veysel Karani) ve Tillo (Aydınlar) örnekleri. Doğu Coğrafya Dergisi, 2013; 17(27): 251-272.
22. Bozkoyun M. Bitlis şehrinin inanç turizmi üzerine bir inceleme. İçinde: Elmastaş N (ed.) Bitlis Turizm Araştırmaları. Ankara: Akademisyen Kitabevi; 2024. s. 87-99.
23. Bingöl Z. Akdeniz Bölgesinin kültür ve inanç turizmi potansiyeli açısından değerlendirilmesi. Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi. 2004; 1: 125-137.
24. Kültür ve Turizm Bakanlığı. Bakanlık belgeli ve bakanlığa başvurusu olan tesisler. 2026a. (25.06.2026 tarihinde https://www.ktb.gov.tr/genel/searchhotelgenel.aspx?lang=tr adresinden ulaşılmıştır).
25. Kültür ve Turizm Bakanlığı. Yıllık bültenler. 2026b. (25.06.2026 tarihinde https://yigm.ktb.gov.tr/TR-201126/yillik-bultenler.html adresinden ulaşılmıştır).
26. Eker F. Kahramanmaraş'ın tarihi coğrafyasına bir bakış. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2013; 10(2): 25-38.
27. Özkarcı M. Türk kültür varlıkları envanteri 46 I. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları; 2007.
28. Tekin R. Zülkadir Beyliği ve Osmanlı Devleti zamanında Maraş'ta yapılan vakıf eserler. Yüzüncü Yıl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 2000; 3: 309-340.
29. Köleli Y. Sütçü İmam Türbesi. 2018. (26.06.2026 tarihinde https://marasavucumda.com/sutcu-imam-turbesi/ adresinden ulaşılmıştır).

Bölüm 11

KENTSEL KİMLİĞİN OLUŞUMU VE TURİZM ÇEŞİTLİLİĞİNDE COĞRAFİ UNSURLAR: KAHRAMANMARAŞ ÖRNEĞİ

Şule DEMİR[1]

1. Giriş

Kentsel kimlik, bir kenti diğer kentlerden ayıran fiziksel özelliklerin ötesinde, insanların belirli bir mekânla kurduğu tarihsel, kültürel ve gündelik ilişkilerin zaman içerisinde oluşturduğu anlamlar bütünü içerisinde değerlendirilebilir. Bu nedenle kent kimliğini yalnızca yapılaşma biçimi, mimari özellikler veya tanıtım faaliyetleri üzerinden açıklamak, insanların kenti nasıl deneyimlediğini ve mekâna hangi anlamları yüklediğini ortaya koymak açısından sınırlı kalmaktadır. İnsan ile mekân arasındaki ilişkinin gündelik yaşam ve tarihsel süreç içerisinde kurulması, kent kimliğinin aynı zamanda coğrafi bir konu olarak ele alınmasını mümkün kılmaktadır. Sargın ve Demir (2019, ss. 221–223), insan-mekân ilişkisi ölçeğinde kent kimliğini ele alarak bu ilişkinin kentin anlamlandırılmasındaki yerini ortaya koymaktadır.

Kentlerin kimliğini oluşturan unsurlar yalnızca toplumsal ve kültürel süreçlerle sınırlı değildir. Doğal çevre koşulları, yerleşmenin kuruluş özellikleri, ulaşım ilişkileri, nüfus hareketleri ve ekonomik faaliyetler de kentsel yapının zaman içerisinde değişmesinde etkili olmaktadır. Belge (2018, ss. 167–171) kent kimliğinin oluşumunda coğrafi unsurların rolüne dikkat çekerken, Kahramanmaraş'ın tarihsel gelişimini ele alan Koç (2009) ile kentin tarihi coğrafyasını inceleyen Eker (2013), kentin bugünkü yapısının tarihsel ve coğrafi süreçlerden bağımsız değerlendirilemeyeceğini ortaya koymaktadır. Kahramanmaraş şehir merkezinde nüfusun mekânsal değişimini inceleyen Karabörk ve Sandal (2018) da kentsel yapının zaman içerisinde değişen beşerî süreçlerle birlikte ele alınması gerektiğini göstermektedir.

[1] Öğr. Gör. Dr., Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Osmaniye Meslek Yüksekokulu,Harita ve Kadastro Pr., suledemir@osmaniye.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-9247-446X

DOI: 10.37609/akya.4341.c23339

hafıza birlikte ele alındığında, kentin mevcut turizm potansiyelinin daha bütünlüklü biçimde değerlendirilebileceği görülmektedir. Deprem sonrasında yeniden şekillenen kentsel mekân ise bu birikimin geleceğe nasıl aktarılacağı konusunda yeni bir değerlendirme zemini oluşturmaktadır. Dolayısıyla Kahramanmaraş için geliştirilecek turizm ve kentsel kimlik politikalarının, kentin sahip olduğu farklı coğrafi değerleri birbirinden koparmadan, bunlar arasındaki mekânsal ve kültürel ilişkileri gözeten bir anlayışla ele alınması önem taşımaktadır.

Kaynakça

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı. (2020). Türkiye'nin ilk "İl Afet Risk Planı" kamuoyuna tanıtıldı. https://www.afad.gov.tr/turkiyenin-ilk-il-afet-risk-plani-kamuoyuna-tanitildi

Bessière, J. (1998). *Local development and heritage: Traditional food and cuisine as tourist attractions in rural areas*. *Sociologia Ruralis, 38*(1), 21–34. https://doi.org/10.1111/1467-9523.00061

Bayazıt Solak, E. (2024). *Kahramanmaraş kent belleğinin sarsıldığı an: 6 Şubat 2023 depremlerinin mekânsal kayıpları.* ArtGRID, 6(1), 28–59.

Belge, R. (2018). *Denizli kent kimliğini oluşturan coğrafi öğeler*. Ege Coğrafya Dergisi, 27(2), 167–181.

Büyükbaş, Ö., & Ayyıldız, H. (2026). *Urban Marketability Index (UMI) design: A multi-criteria decision-making approach using AHP-TOPSIS for the case of Kahramanmaraş*. İşletme Bilimi ve Uygulamaları Dergisi, 6(1), 22–36.

Çoşkun, A. M. (2022). *Kahramanmaraş ili özelinde hazırlanan İl Afet Risk Azaltma Planı (İRAP) üzerine bir çalışma.* Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 15(2), 276–295. https://doi.org/10.25287/ohuiibf.942081

Dayısoylu, K. S., Yörükoğlu, T., & Ançel, T. (2017). *Kahramanmaraş'ın coğrafi işaretli ürünleri ve ilin potansiyel durumu.* KSÜ Doğa Bilimleri Dergisi, 20(1), 80–88.

Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı. (2015a). Kahramanmaraş ili ekonomik görünüm raporu 2010–2015.

Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı. (2015b). Kahramanmaraş mevcut durum analizi.

Eker, F. (2013). *Kahramanmaraş'ın tarihi coğrafyasına bir bakış.* Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 10(2), 25–38.

Göktürk, İ., & Yılmaz, M. (2018). *Kahramanmaraş şehir kimliği üzerine toplumsal yapı çözümlemesi.* Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 8(2), 19–34.

Gül, M. (2022). *Kahramanmaraş tematik mutfak müzesi ve dondurma müzesinin gastronomi turizmi kapsamında değerlendirilmesi*. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(1), 312–334. https://doi.org/10.31463/aicusbed.1085409

Günay, E., Çuhalı, G. İ., & Çelik, O. (2021). *Marka kent yaklaşımı ile tarihsel kimliğinin tanıtılmasında Kahramanmaraş'ın avantaj ve dezavantajları.* Journal of Economics and Research, 2(2), 73–94. https://doi.org/10.53280/jer.899470

Kahramanmaraş İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (t.y.). Genel bilgiler. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.

Karabörk, M., & Sandal, E. K. (2018). *Kahramanmaraş şehir merkezinde nüfusun mekânsal değişimi*. Doğu Coğrafya Dergisi, 23(40), 21–36.

Karademir, N. (2021a). *Kahramanmaraş kentinde tarihsel konutlar ve turizm*. Erdem, 81, 63–92. https://doi.org/10.32704/erdem.2021.81.063

Karademir, N. (2021b). *Kahramanmaraş'ta coğrafi bir mekân: Edebiyat mahfilleri*. MECMUA Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, 6(12), 238–251. https://doi.org/10.32579/mecmua.973110

Karademir, N. (2021). *Kahramanmaraş'ta yerel halkın festivallere yönelik algıları*. Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 26(1), 151–164.

Karademir, N., Sandal, E. K., & Bilinir, Ş. (2019). *Döngele Kaplıcası (Kahramanmaraş)'nın termal turizm potansiyeli ve sosyo-ekonomik katkıları*. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 16(2), 640–670. https://doi.org/10.33437/ksusbd.601710

Karademir, N., Sandal, E. K., & Urhan, F. B. (2018). *Kahramanmaraş'ta turizm algısı*. Doğu Coğrafya Dergisi, 23(39), 45–64. https://doi.org/10.17295/ataunidcd.417212

Karaman, A., & Gül, M. (2016). *Alternatif turizm kapsamında Kahramanmaraş ili Yedikuyular bölgesi dağ ve kış sporları turizmi için öneriler*. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 20(2), 583–600.

Kısakürek, Ş., & Bayazıt, E. (2018). *Kahramanmaraş kenti örneği'nde kent kimliği ve kentsel donatı elemanları*. Turkish Journal of Forest Science, 2(1), 49–59. https://doi.org/10.32328/turkjforsci.408372

Koç, K. (2009). *Tarih boyunca Maraş şehri'nin gelişmesini etkileyen faktörler*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 21, 311–326.

Nacar, Ş., & Karademir, N. (2025). *Kahramanmaraş depremlerinin sosyo ekonomik ve mekânsal etkileri.* International Journal of Geography and Geography Education, 56, 288–316. https://doi.org/10.32003/igge.1705873

Sandal, E. K., & Karademir, N. (2015a). Ilıca (Kahramanmaraş) kaplıcalarında termal turizm odaklı rekreasyon faaliyetleri. Türk Coğrafya Dergisi, 64, 39–50.

Sandal, E. K., & Karademir, N. (2015b). *Kültürel özellikler açısından Kahramanmaraş ilçelerinin karşılaştırılması*. Coğrafi Bilimler Dergisi, 13(1), 1–16. https://doi.org/10.1501/Cogbil_0000000160

Sandal, E. K., & Karademir, N. (2016). *Kahramanmaraş'ta halkın turizme bakışı*. Türk Coğrafya Dergisi, 66, 63–70. https://doi.org/10.17211/tcd.48221

Sandıkçıoğlu, M., Uzun, A., Sol, B., & Sabancı, S. (2023). 6 *Şubat 2023 Kahramanmaraş depremlerinin Gölbaşı Havzası'nda sebep olduğu yüzey deformasyonları ve yerleşmeler üzerindeki etkileri, Adıyaman/Türkiye*. Türk Coğrafya Dergisi, 83, 87–99. https://doi.org/10.17211/tcd.1342050

Sargın, S., & Demir, Ş. (2019). *İnsan mekân ilişkisi ölçeğinde kent kimliği ve Gümüşhane örneği*. The Journal of International Scientific Researches, 3(4), 221–239. https://doi.org/10.23834/isrjournal.476849

Tıraş, M. (2008). *Kahramanmaraş'ta günübirlik rekreasyon alanına bir örnek: Başkonuş.* Doğu Coğrafya Dergisi, 13(20), 35–44.

Türk Patent ve Marka Kurumu. (t.y.). Coğrafi işaretler portalı. https://ci.turkpatent.gov.tr/